

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน ในเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย และประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. การกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน
2. แนวความคิด การวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรม
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุในการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน
4. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความคิด
5. ขั้นตอนกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนกระทำความคิด
6. บริบททั่วไปของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน

1. ความหมายการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาพบว่าความหมายของคำว่า “การกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน” มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเข้าใจความแตกต่างระหว่าง คำว่า “พฤติกรรมอาชญากรรม” และ “พฤติกรรมเบี่ยงเบน” ซึ่ง “พฤติกรรมอาชญากรรม” (Criminal Behavior) หมายถึง การกระทำที่ผิดกฎหมายอาญา ส่วน “พฤติกรรมเบี่ยงเบน”(Deviant Behavior) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำความคิดที่แปลกแยกไปจากจารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและความเชื่ออันเป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของสังคม ทั้งนี้ พฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ ทั้งสองกรณีล้วนเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ผิดแผกจากกฎเกณฑ์หรือระเบียบของสังคมแต่แตกต่างกันที่ พฤติกรรมอาชญากรรมมีมาตรการของ “การควบคุมอย่างเป็นทางการ” (Formal Control) เป็นตัวกำหนดหลักเกณฑ์ชี้วัด ในขณะที่พฤติกรรมเบี่ยงเบน กลับมีเพียง “การควบคุมอย่างไม่เป็นทางการ” (Informal Control) เป็นตัวชี้วัดเท่านั้น

เมื่อกล่าวถึงนิยามของ “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” จะพบว่ามีความหลากหลายในการจำกัดความ ขึ้นอยู่กับความคุ้มครองเด็กและเยาวชนในแนวคิดของสังคมนั้น ๆ ซึ่งสามารถสรุปความหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนดังนี้

พจนานุกรมทางกฎหมายของแบล็ก (Black's Law Dictionary) ให้คำจำกัดความของคำว่า “Delinquent child” ว่า “An infant of or more than specified age who has violated any law, or who is incorrigible” ซึ่งหมายความว่าผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกินที่กำหนดไว้ ซึ่งได้ฝ่าฝืนกฎหมายใด ๆ ซึ่งการกระทำนั้น ไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้

Sutherland and Cressey (1978 : 8) ได้อธิบายความหมายของ “การกระทำความผิดตามกฎหมายของเด็กและเยาวชน” ว่า หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เรียกว่าเป็นอาชญากรรม หากการกระทำนั้น ๆ เป็นการกระทำของผู้ใหญ่ ก็จะเป็นการกระทำที่ต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

James Dairs ได้ให้ความหมายของเด็กและเยาวชนกระทำผิดได้ดังนี้

“Juvenile Delinquency” เป็นแนวความคิดทางกฎหมาย เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือเทศบัญญัติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์อายุของผู้ใหญ่ตามกฎหมายของชุมชนนั้น โดยมีได้รวมการประพฤตินั้นไม่สมควรตั้งแต่ระดับธรรมดาจนถึงขั้นร้ายแรงของเด็กและเยาวชน แต่จะรวมเฉพาะการประพฤตินั้นที่ละเมิดกฎหมายเท่านั้น (สุริย์ กาญจนวงศ์และคณะ. 2549 : 8)

เดิมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดถูกเรียกว่าเป็น “ชู้อาชญากรรม” แต่ภายหลังได้มีการยอมรับเอาทัศนคติของนักสังคมศาสตร์เข้ามาใช้ในการปฏิบัติต่อปัญหาอาชญากรรม ดังนั้นในปัจจุบันจึงหันกลับมาเรียกว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

Kvaraceus (1958 : 15) ได้ให้นิยามไว้ว่า เด็กเกร คือ เด็กที่แสดงความรู้สึกออกมาในลักษณะที่เป็นภัยต่อตนเองและผู้อื่นและพฤติกรรมของเด็กพวกนี้จะบ่งชี้ให้เห็นถึงความต้องการของเขา

เสริน ปุณณะหิตานนท์ (2544 ; อ้างถึงใน เกษวรงค์ จิณะแสน. 2542 : 13) ได้กล่าวเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่ขัดแย้งกับความต้องการในค่านิยมของวัฒนธรรมที่ครอบงำวิถีชีวิตของเยาวชน นั่นก็คือพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนค่านิยมหลัก ซึ่งเป็นระบบที่ก่อรูปลักษณะนิสัยใจคอของเยาวชน แม้ว่ากฎหมายบางอย่างจะไม่ได้ฝังรากลึกลงในจารีตประเพณีของสังคม แต่ก็ปรากฏว่าจารีตประเพณีหลายอย่าง ได้ถูกนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการบัญญัติกฎหมาย ดังนั้น การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงมีความหมายไปในทางพฤติกรรมบางรูปแบบที่ขัดแย้งหรือต่อต้านสังคม ทำให้เกิดการเสียระเบียบทั้งในทางสังคมและตัวบุคคลและมีนัยความหมายครอบคลุมไปถึงผลของการใช้ค่านิยม วินิจฉัยความประพฤติว่าเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนา ภายในกรอบของบรรทัดฐานและกฎหมายของสังคมด้วย เป็นความประพฤติที่

มักจะมีผลกระทบต่อคนอื่นไปในทางที่เสียหาย ถึงแม้ตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้เยาว์อาจจะได้รับความกระทบกระเทือนจากการกระทำผิดของตนเอง แต่ก็ไม่ได้สำคัญเท่ากับข้อเท็จจริงที่ว่าพฤติกรรมใดที่มีผลกระทบต่อกลุ่มไปในทางที่ไม่ดี พฤติกรรมนั้นก็มักจะถือว่าเป็นการต่อต้านสังคม (สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ. 2549 : 25)

บุญเพราะ แสงเทียน (2541 : 8) ได้กล่าวว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หมายถึง “การกระทำผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาและการกระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะพิพากษาหรือมีคำสั่ง” ซึ่งเป็นการให้ความหมายโดยเทียบเคียงคำว่า Juvenile Delinquency

สรุปการให้ความหมายดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้มีความสอดคล้องกับมุมมองทางด้านอาชญาวิทยาและพันธุวิทยา (Criminology and Penology) ที่ไม่ถือว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็น “อาชญากร” (Criminal) แต่ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเพียง “พฤติกรรมเบี่ยงเบน” (Beviant Behavior) เท่านั้น (บวรวิทย์ เป็รื่องวงศ์. 2555 : 4)

2. สาเหตุการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและการกระทำผิด

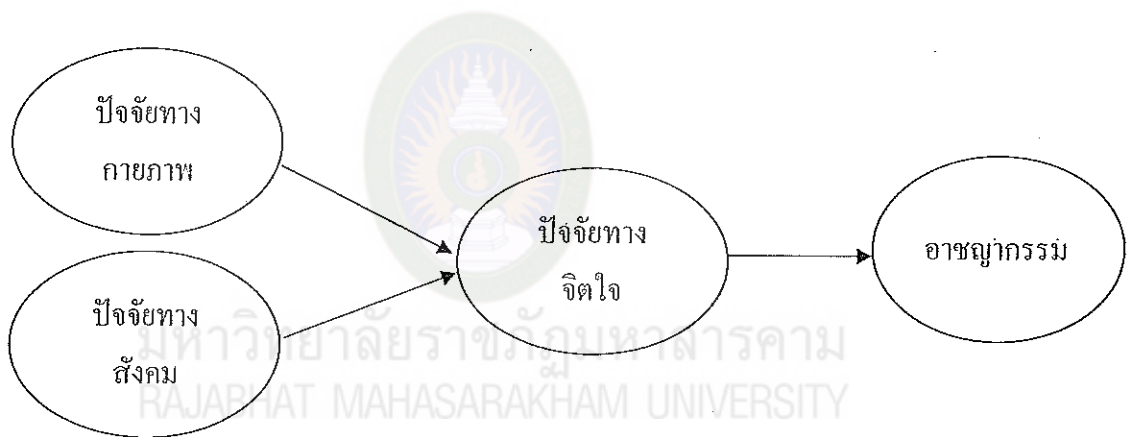
การศึกษาทางสังคมวิทยาถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Sociology of Deviant Behavior) ได้มีความพยายามที่ต้องการค้นหาคำตอบว่า “อะไรคือสาเหตุของพฤติกรรมเบี่ยงเบน” และนำทฤษฎีใดมาอธิบายการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนนี้ แต่โดยส่วนรวมแล้วพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นเพียงพฤติกรรม การกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบทางสังคม

การนำทฤษฎีมาอธิบายถึงสาเหตุการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น นักวิชาการที่ศึกษาค้นคว้า และนำเสนอทฤษฎีไว้หลายทฤษฎีนักวิชาการสมัยก่อนได้ศึกษาค้นคว้า และพยายามตั้งทฤษฎีขึ้นมาเพื่อให้อธิบายถึงสาเหตุการกระทำผิดว่าอยู่ที่ปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว เช่น เชื่อในสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เชื่อในความบกพร่องของร่างกายหรือจิตใจ หรือเชื่อในเรื่องความยากจนหรือภาวะเศรษฐกิจว่าเป็นสาเหตุแห่งการกระทำผิด แต่หลังจากมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิชาการต่าง ๆ ทำให้มีความเชื่อกันว่า สาเหตุการกระทำผิดไม่ได้มาจากปัจจัยตัวใดตัวหนึ่ง แต่อาจมาจากสาเหตุอื่นด้วย เนื่องจากไม่มีแนวความคิดใดใด ๆ สามารถอธิบายสาเหตุการกระทำผิด กฎหมาย ของเยาวชนได้ครอบคลุมทุกประเภทของความคิด ความคิดในปัจจุบันจึงมุ่งไปสู่อัจฉริยะหลายสาเหตุ โดยสรุปว่าปัจจัยที่สำคัญจริง ๆ มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยทางกายภาพ
2. ปัจจัยทางจิตใจ

3. ปัจจัยทางสังคม

Hermann Mannheim นักอาชญาวิทยาชาวอังกฤษ (อัจฉรา ทองตัน. 2536 : 23) ได้อธิบายถึงสภาพความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งสามประการว่า ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมจะก่อให้เกิดอาชญากรรมก็เมื่อจิตใจเอื้ออำนวยให้เป็นไป กล่าวคือมีความต้องการหรือแรงจูงใจที่จะกระทำเช่นนั้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าลักษณะของจิตใจจะเป็นตัวแปรที่เด่นชัดเหนือปัจจัยอื่น หากความกดดันของปัจจัยอื่นแรงมากและมีเชื้อของความต้องการทางจิตใจ แม้เพียงนิดเดียวก็อาจจะนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมายได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าขาดความต้องการทางจิตใจเสียแล้ว การกระทำผิดกฎหมายหรืออาชญากรรมก็จะไม่เกิด อีกนัยหนึ่งหากความต้องการทางจิตใจมีมากแม้จะขาดปัจจัยอย่างอื่น การกระทำผิดกฎหมายก็อาจจะเกิดขึ้นได้ Hermann Mannheim ยังได้ชี้ให้เห็นอีกว่า ปัจจัยจะกลายเป็นสาเหตุก็ต่อเมื่อปัจจัยนั้นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำผิด (สุริย์กาญจนวงศ์ และคณะ. 2549 : 61) ดังแผนภาพแนวคิดของ Hermann Mannheim ดังนี้

แผนภาพที่ 1 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำผิด

โดยปัจจัยทั้งสามข้อนี้มีความหมายดังต่อไปนี้คือ

1. ปัจจัยทางกายภาพ หรือ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งหมายถึง บุคลิกภาพของผู้กระทำความผิด (Criminal Personality) สาเหตุการกระทำความผิด บุคลิกภาพเป็นการกล่าวถึงความคิด อารมณ์ ทัศนคติ และการกระทำ ประเด็นที่ควรศึกษาคือเราต้องการศึกษาให้เห็นว่าบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิด กล่าวคือ

1.1 การไม่มีการศึกษา เช่น ผู้กระทำความผิดส่วนมากเรียนหนังสือน้อย บางครั้งออกกลางคัน บางคนไม่ได้เรียน พวกเขาจึงมีความรู้ที่น้อย ความรู้ความคิดอยู่ในระดับต่ำ ทำผิดไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และตกเป็นเครื่องมือของการกระทำความผิดได้ง่าย

1.2 บิดามารดาขาดการศึกษา การที่บิดามารดาขาดการศึกษาจึงไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ไม่สนับสนุนให้ทุนการศึกษาแก่ลูก เมื่อบิดามารดามีการศึกษาดำเนินไปไม่สามารถอบรมสั่งสอนลูกให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง รู้จักคิดและเลือกทางออกที่เหมาะสมกับตนเองเมื่อเกิดปัญหา

1.3 ครอบครัวมีปัญหาแตกแยก ครอบครัวของผู้กระทำผิดมักเป็นครอบครัวที่มีปัญหาเช่น ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความแตกแยกในครอบครัว บิดามารดาหย่าขาดกันหรือแยกกันอยู่ บางคนบิดามารดาตายจากกันไป ชีวิตในวัยเด็กจึงต้องอยู่กับญาติ วัด หรือคนอื่น เด็กเหล่านี้ก็เป็นผู้ต้องขังในปัจจุบันจึงมีชีวิตแรกเริ่มที่ขาดความรัก ความอบอุ่น เป็นที่ยอมรับกันว่าไม่มีบุคคลใดจะรักลูกเท่าบิดามารดา ชีวิตในเบื้องต้นจะถูกเลี้ยงอย่างไร่อมเป็นรากฐานของบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่

1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจยากจนหรือรายได้ต่ำหรือว่างงาน ไม่มีรายได้ บิดามารดาส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้ไม่แน่นอน หรือมีรายได้ต่ำ ครอบครัวขาดแคลนภาวะเศรษฐกิจที่ฝืดเคืองที่ขัดสนนับว่าเป็นข้อบกพร่องของครอบครัวที่ไม่สามารถหาสิ่งจำเป็นแก่ชีวิตมาให้ลูกได้ ทางออกที่เกิดขึ้นเพื่อการอยู่รอดอาจจะจะเป็นการกระทำผิดคิด เช่น กรณีเอาอาหาร ถ้ำครอบครัวยากจนเด็กก็แก้ปัญหาความหิวโหยด้วยการขโมย ถ้าอยู่ในวัยผู้ใหญ่ก็อาจหาทางออกด้วยการลักขโมย หรือฉกฉวยวิ่งราว ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสิ่งกระตุ้นในขณะนั้น

1.5 บุคลิกภาพที่ไม่สนใจกับอะไรเลย บุคลิกภาพของผู้ที่กระทำความผิดที่เห็นได้อีกประการหนึ่งคือ ผู้กระทำความผิดจะเฉยเมย ไม่สนใจกับสิ่งรอบตัว คนรอบข้าง และแม้แต่คนใกล้ชิด บางทีบิดามารดาก็ไม่ใส่ใจ เช่น ไม่รู้วันเกิด ชื่อปู่ตายาย และแม่แต่บ้านเลขที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าผู้กระทำความผิดตัดสังคมนอกคนอื่นออกหมดจะมุ่งมองแต่ตนเอง ทำอะไรเพื่อตนเอง ไม่นึกถึงคนอื่น คือมีความเห็นแก่ตัวมากจนไม่มองไปถึงคนอื่นเลย

1.6 การใช้กลไกการป้องกันตนเอง (Defense Mechanism) การดำเนินชีวิตประจำวันบางครั้งก็จะมีปัญหาทำให้ไม่สบายใจเกิดความวิตกกังวล ดังนั้นคนจะหาทางให้ตนเองสบายใจด้วยการป้องกันตนเอง โดยอาจจะปฏิเสธหรือหาทางแก้ตัว ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ลดความวิตกกังวลลงได้

1.7 อารมณ์และจิตใจมีความแปรปรวน (Emotional Immaturity) คนที่กระทำความผิดมักมีวุฒิภาวะเป็นผู้ใหญ่ไม่เพียงพอ จิตใจสงบ ใจร้อนหงุดหงิดง่าย ชอบหาเรื่อง มีความก้าวร้าวแสดงออกให้เห็น ชอบใช้อารมณ์หุนหัน และขาดเหตุผลไตร่ตรองอย่างรอบคอบ

1.8 มีการมองตนเองในทางลบ (Self-concept of Worthlessness) ผู้ที่กระทำ

ความคิด คิดว่าตนเองไม่มีค่า ไม่มีค่าสำคัญ เกิดความรู้สึกว่าตัวเองต่ำต้อย ไม่มีศักดิ์ศรี ไม่มีประโยชน์แก่คนอื่น ๆ ความคิดต่อมาก็คือไม่มีใครรัก ที่สำคัญความคิดต่อตัวเองในทางลบ คุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวตามสถานภาพไม่มีอะไรที่น่าชื่นชม ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ คนกลุ่มนี้จึงกล้ากระทำความผิดได้ง่ายเพราะคิดว่าตัวเองไม่มีคุณค่า ความคิดใคร่ครวญอย่างรอบคอบ ก่อนลงมือกระทำความผิดจึงไม่เกิด คนกลุ่มนี้จึงตัดสินใจกระทำความผิดได้อย่างรวดเร็ว

1.9 ชอบแสดงออกถึงความ เป็น “ลูกผู้ชาย” (Manliness) คนที่กระทำความผิดจะมีค่านิยมว่าการใช้กำลังเป็นลักษณะของชายชาติวีรบุรุษ พฤติกรรมที่ชอบแสดงถึงความเก่ง เป็นผู้นำชอบใช้อำนาจ เสียงดัง ลักษณะการแสดงออกมีศักดิ์ศรี ชอบมีบริวารให้มาขอมรับเกรงกลัวเป็นพรรคพวกและจะร่วมแสดงถึงความมีพลังกำลัง ชอบการต่อสู้ คนพวกนี้จะไม่กลัวใครและอิทธิพลใดๆ กฎหมายระเบียบกติกาสังคมก็ไม่สนใจจะปฏิบัติตาม (นุชนาฎ มุกระ. 2541 : 25 - 26) ประกอบไปด้วย เพศ อายุ อายุขณะกระทำความผิด ระดับการศึกษา จำนวนพี่น้อง ลักษณะนิสัยส่วนตัว ความมั่นคงของอาชีพผู้ปกครอง สภาพครอบครัว รายได้ในครอบครัว เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านจิตใจ หมายถึง ปัจจัยด้านจิตใจ – ปัจจัยด้านความรู้ ทักษะดี แรงจูงใจของเด็กและเยาวชนในการก่อเหตุร้าย (เพียววี ทองเสน. 2551 : 6) กล่าวคือ สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดสิ่งแรกคือ

2.1 สถานการณ์แวดล้อมต่อการกระทำความผิด เช่น การอยากรู้อยากลอง การตีกะนองของวัยรุ่น อยากให้กลุ่มยอมรับ (นุชนาฎ มุกระ. 2554 : 21)

2.2 ความยากแค้นในการกระทำความผิด สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมีด้วยกันหลายสาเหตุ เช่น สาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม สาเหตุมาจากครอบครัว กล่าวคือ สาเหตุมาจากการตีตราของสังคม โดยเมื่อเด็กและเยาวชนเข้าไปอยู่ในกระบวนการยุติธรรมแล้วเกิดความรู้สึกเป็นลบต่อทุกอย่าง เมื่อเด็กและเยาวชนพ้นออกไปจึงมีความรู้สึกต่อต้านสังคม การกระทำความผิดอีกครั้งจึงรุนแรง โดยกฎระเบียบของสังคมไม่อาจยับยั้งแรงต่อต้านสังคมนี้ได้ สาเหตุมาจากบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนเอง คือไม่สามารถถ่อมเกลตาหรือขัดเกลตาได้อีกแล้ว เพราะเด็กและเยาวชนมีบุคลิกภาพที่ติดอยู่กับการกระทำผิด โดยหากเป็นคนก้าวร้าวก็ก้าวร้าวอย่างรุนแรง

2.3 ความรู้สึกสำนึกในการกระทำผิด สาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมครั้งแรกมาจากปัจจัยภายในร่างกายของบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคม แต่เบรทเวท ไม่ได้ให้ความสนใจกับสาเหตุของพฤติกรรมครั้งแรกมาก กลับมาให้ความสนใจกับสาเหตุของพฤติกรรมครั้งต่อไป โดยนำเสนอว่าพฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคลจะลดน้อยหรือเพิ่มมากขึ้นจะขึ้นอยู่กับกลไกควบคุมทางสังคมหากสังคมใดมีกระบวนการที่ตราหน้าหรือทำให้บุคคลได้รับความอับอาย บุคคลก็จะมีพฤติกรรมอาชญากรรมมากขึ้นและไม่สามารถแก้ไขได้ ในทางตรงข้ามหากบุคคลได้

กระทำผิดและถูกดำเนินการ โดยกระบวนการให้อภัยและยินดีรับบุคคลดังกล่าวกลับเข้ามาในสังคม หรือที่เรียกว่ากระบวนการทำให้บุคคลไม่รู้สึกล้ออาย บุคคลนั้นก็จะมีสำนึกผิดและงดเว้นหรือเลิก พฤติกรรมอาชญากรรมเบรทเวทเน้นย้ำว่าสาเหตุที่การตีตราทำให้บุคคลที่กระทำผิดได้รับความอับอาย ก็เนื่องมาจากเป็นกระบวนการที่มีลักษณะดังนี้คือ ไม่คำนึงถึงมนุษยธรรม เป็นการตีตราที่ตัวบุคคลโดยไม่คำนึงถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้น และทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนมาเป็นสัญลักษณ์ของตัวบุคคลที่ถูกตีตรา

2.4 การเข้าใจในการกระทำผิด พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการที่บุคคลได้เรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมและมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายนั้น ความผูกพันกับเพื่อนจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนทั้งในด้าน ความพฤติกรรมและความเห็นด้วยกับพฤติกรรมดังกล่าว เยาวชนที่มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นคนดี มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ดีและความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ถูกกฎหมายในทางตรงข้ามเยาวชนที่มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นอาชญากร จะมีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมอาชญากรรม และเห็นด้วยกับพฤติกรรมอาชญากรรมบุคคลจะเรียนรู้ทั้งพฤติกรรมและความเชื่อในอาชญากรรม จากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่อยู่ใกล้ชิดกับบุคคล ปัจจัย 2 ประการที่อาจทำให้การคบหาสมาคมมีความจำกัด ปัจจัยแรกคือ โอกาสในการกระทำผิด กล่าวคือ แม้ว่าบุคคลจะมีความเห็นด้วยกับ พฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย แต่หากว่าบุคคลดังกล่าวไม่มีโอกาสกระทำผิดกฎหมาย บุคคลนั้นก็อาจจะไม่ประกอบอาชญากรรม บุคคลจะมองเห็นถึงการมีโอกาสนี้ในการกระทำผิดไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับ ความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะประกอบอาชญากรรมด้วย ดังนั้นการที่บุคคลจะประกอบ อาชญากรรมจะต้องเป็นบุคคลที่เรียนรู้และมีความชำนาญในการประกอบอาชญากรรมด้วยปัจจัยที่ สอง คือ ทางเลือกพฤติกรรมอื่นนอกเหนือจากพฤติกรรมผิดกฎหมาย หากบุคคลมีทางเลือกที่ดีกว่า การประกอบอาชญากรรม บุคคลอาจจะไม่ตัดสินใจประกอบอาชญากรรม (สุรีย์ กาญจนะวงศ์ และคณะ. 2549 : 19 - 24)

3. ปัจจัยทางสังคม หมายถึง ปัจจัยทางด้านสังคม สาเหตุการกระทำผิดของเยาวชน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง ถ้าสถาบันทางสังคมทำหน้าที่บกพร่อง ไม่สมบูรณ์ ขาดการดูแลเอา ใจใส่เยาวชนอย่างถูกต้อง ทั้งยังขาดการปรับปรุงและพัฒนาสถาบันอย่างต่อเนื่อง จะส่งผล กระทบกระเทือนโดยตรงกับเด็กและเยาวชนในสถาบัน เป็นสาเหตุที่ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรม การกระทำผิด รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมขึ้นได้ (นุชนาฏ มุกระ. 2554 : 27)

3. สาเหตุจากปัญหาทางครอบครัวของเด็กและเยาวชน

3.1 ครอบครัวไม่สามัคคีหรือไม่ปรองดองกันในครอบครัว (Family Disorganization) เด็กและเยาวชนจะเป็นผู้มีอารมณ์และจิตใจก้าวร้าว พุดจาหยาบคายทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

3.2 ครอบครัวแตกร้าง(Broken Home) อันได้แก่บิดาและหรือมารดาตาย หรือหย่าร้าง ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรักความอบอุ่น เกิดปมด้อย สภาพจิตใจเสื่อมโทรมพยายามหาสิ่งชดเชย และอาจแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่เป็นปัญหาหรือไม่สมควรจนถึงขั้นกระทำผิด

3.3 ครอบครัวที่บิดามารดาประพฤติคนไม่ดี เช่นบิดา มารดาติดยาเสพติด สุรา หรือการพนัน การกระทำเช่นนี้จึงเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่บุตร หรือบิดามารดาสั่งสอนให้บุตรประพฤติชั่วเสียเองเพื่อหวังประโยชน์จากการกระทำผิดของบุตร

3.4 ครอบครัวยากจนที่อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัดหรือแหล่งเสื่อมโทรม สิ่งแวดล้อมเต็มไปด้วยมิจฉาชีพ คนจรจัด และแหล่งมั่วสุมอบายมุข บิดามารดาอาจจะประกอบอาชีพคนงาน กรรมกรที่ใช้แรงงาน ชาวไร่ ชาวนาที่หาเช้ากินค่ำ ไม่มีเวลาเอาใจใส่ หรือไม่มีเวลาให้ความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอแก่บุตร จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุตรมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน เกะกะเกร หนีโรงเรียน ตีดยาเสพติด

3.5 ครอบครัวที่บิดามารดาปล่อยปละละเลย ไม่ดูแลเรื่องความเป็นอยู่ไม่ให้ความสำคัญเล่าเรียน ไม่เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนขัดเกลากุศล ทั้งบิดามารดาไม่มีเวลาให้ความรักความอบอุ่น

3.6 ครอบครัวที่บิดามารดาขาดการศึกษาที่จะนำความรู้มาอบรมสั่งสอนบุตร หากจะเข้มงวดก็จะเข้มงวดเกินไปหรือหากจะตามใจก็จะตามใจมากเกินไป บุตรจึงมีพฤติกรรมที่ผิดแผกแตกต่างจากมาตรฐานสังคม

4. สาเหตุจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

สภาพแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มาก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มีวุฒิภาวะต่ำหากตกอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่ดีก็จะเลียนแบบในพฤติกรรมที่ไม่ดีนั้นด้วย สาเหตุจากสภาพแวดล้อมสังคมที่สำคัญมีดังนี้

4.1 การขาดที่อยู่อาศัย ขาดการศึกษา ขาดวุฒิภาวะ และขาดการอบรมที่ดี เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอันได้แก่ การเสพยาเสพติด การเล่นการพนัน การมีพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควร

4.2 สภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยสถานบันเทิงเรีงรมย์ แหล่งชุมชนแออัดแหล่งมั่วสุมของพวกมิชชันนารีหรือผู้มีอิทธิพล เด็กและเยาวชนในแหล่งดังกล่าวเห็นพฤติกรรมเลวร้ายอยู่เป็นประจำจนรู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องธรรมดา ประกอบกับเด็กและเยาวชนมีพื้นฐานจิตใจที่อ่อนไหว ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าการกระทำใดที่ถูกที่ควร จึงมักเลียนแบบในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควรจนกลายเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรง

4.3 การคบหาสมาคมกับคนที่มีความประพฤติไม่ดีหรือคบเพื่อนไม่ดีเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ต้องการมีเอกลักษณ์ของตนเอง จึงได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนซึ่งเข้ามามีบทบาทแทนที่ครอบครัว ดังนั้นหากคบเพื่อนไม่ดีหรือมีทัศนคติที่จะฝ่าฝืนกฎหมายแล้วอาจถูกชักจูงไปในทางที่ผิดจนในที่สุดกลายเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไป

4.4 สภาพแวดล้อมจากสื่อสารมวลชน เช่นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร นวนิยาย วิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ที่เสนอข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรม สิ่งชั่วร้ายทางกามารมณ์ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยชักจูงจิตใจหรือช่วยให้เกิดการกระทำผิด

4.5 การขัดกันทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความอยู่ดีธรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง และการเกิดภาวะสับสนในทางบ้านเมือง เช่นความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ

ภาวะเศรษฐกิจในสังคมมีช่องว่างหรือความเหลื่อมล้ำอย่างมากระหว่างครอบครัวที่ร่ำรวยกับครอบครัวที่ยากจนซึ่งอาจมีส่วนผลักดันให้เด็กและเยาวชนในครอบครัวที่ยากจนกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน แล้วอาจขยายขอบเขตของการกระทำผิดรุนแรงขึ้น

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยแวดล้อม ที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้น มีดังนี้คือ ลักษณะของที่พักอาศัย การเลี้ยงดูของบิดา มารดา การทะเลาะวิวาทของบิดา มารดา การเอาใจใส่ดูแลบุตร ความมั่นคงของที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย และการที่สังคมให้ความรู้กับเด็ก และเยาวชนที่กระทำความผิด การป้องกันมิให้เด็กกระทำความผิดซ้ำอีก (สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ : 2549 : 62)

แนวความคิด การวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรม

การที่หลายฝ่ายต่างตระหนักว่า “เด็ก” คืออนาคตสำคัญของประเทศชาติ และจะเติบโตขึ้นมาเป็นกำลังที่สำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง แต่ในปัจจุบันกลับพบว่ามีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเกิดขึ้นโดยปัญหาส่วนใหญ่

เกิดขึ้นโดยปัญหาทางด้านครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมต่อเด็ก เนื่องจากเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่าเด็ก คือ บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ อ่อนต่อประสบการณ์ อาจขาดการรู้สึกผิดชอบชั่วดี หรือ การกระทำว่าสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิด อาจถูกยั่วยุหรือหลอกลวงให้กระทำความผิดได้ง่าย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่เด็กควรที่จะได้รับการคุ้มครองจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในทุกด้าน เพราะเด็กถือว่าเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าของประเทศ สมควรที่จะได้รับการคุ้มครองเพื่อที่จะได้เติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เพื่อส่งผลให้ประเทศเกิดความเจริญรุ่งเรืองในเรื่องของแนวคิดในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมีที่มาจากหลายแนวคิด ที่อาจมีเหตุผลแตกต่างกันแต่ในทุกแนวคิดต่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ มุ่งที่จะคุ้มครอง ดูแล และให้ความช่วยเหลือเด็กเป็นสำคัญ

แนวคิดนี้เชื่อว่ากระบวนการทางความคิด (Cognitive Process) เป็นสิ่งสำคัญในการอธิบายพฤติกรรม ดังนั้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจึงต้องเกิดจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด (สุรีย์ กาญจนวงศ์ และคณะ : 2549 : 102)

คำว่าความคิด (Cognition) เป็นคำกว้าง ๆ ที่มีความหมายถึงกระบวนการทางสติปัญญา (Intellectual Proass) ทั้งหมด เช่น การรับรู้ ความเชื่อ ความคิด การจำ การรู้ การตัดสินใจ เป็นต้น แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญมากในการอธิบายพฤติกรรมทางสังคม หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นความคิดทางสังคม (Social Cognition) ซึ่งจะอธิบายว่าบุคคลทำความเข้าใจกับสถานการณ์ทางสังคมอย่างไร (How individuals make sense of soul situation) กระบวนการทางความคิดอยู่ระหว่างกลางระหว่างสิ่งเร้าที่สังเกตเห็นได้กับการตอบสนอง ดังนั้นการอธิบายพฤติกรรมทางสังคมจึงอยู่บนสมมุติฐานว่าบุคคลรับรู้ความเป็นจริงนั้นอย่างไร

ในมุมมองในเชิงความคิดทางสังคม ความเชื่อเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลถึงพฤติกรรม ความเชื่อเป็นตัวเชื่อมระหว่างกระบวนการจัดกลาทางสังคม (Socialization) กับพฤติกรรม ความเชื่อเป็นลักษณะของบุคคลที่มีมานาน ซึ่งจะช่วยปรับพฤติกรรมและได้รับจากกระบวนการจัดกลาทางสังคม ความเชื่อสามารถปรับเปลี่ยนได้และสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคลจากทั้งฐานอันเดียวกัน (Abraham and Sheeran, 2005) ความเชื่อถูกนำไปใช้เป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมในแบบแผนทางพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ในเชิงสุขภาพ ความเชื่อเป็นปัจจัยหนึ่งในแบบแผนความเชื่อทางสุขภาพ (Health Belief Model) ประกอบด้วยความเชื่อว่าจะด้วยตัวเองมีโอกาสจะเจ็บป่วยหรือเป็นโรค นั้น ๆ มากน้อยเพียงใด (Perceived Susceptibility) และเขาเชื่อว่าความเจ็บป่วยหรือโรคนั้น ๆ มีความร้ายแรงมากน้อยเพียงใด (Perceived Severity) ซึ่งในที่นี้ได้นำมาใช้ในลักษณะที่ว่าเด็กและเยาวชนมีความเชื่อว่าจะมีโอกาสจะกระทำผิดมากน้อยเพียงใดและการกระทำผิดนั้นจะมีผลต่อตัวเขาร้ายแรงมากน้อยเพียงใดบรรทัดฐานที่คลุมเครือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่

มีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมบรรทัดฐานที่คลุมเครือ (Subjective Norms) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่ ความเชื่อในบรรทัดฐาน (Normative Belief) และ แรงจูงใจในการคล้อยตาม (Wolfgang Stroebe, 2000 : 17) ความเชื่อในบรรทัดฐาน หมายถึงความเชื่อที่ว่าบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาต้องการให้เราทำหรือไม่ทำอะไรขณะที่แรงจูงใจในการคล้อยตาม หมายถึง การที่เราคิดว่าเราจะทำตามสิ่งที่บุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาต้องการให้ทำหรือไม่ให้ทำหรือไม่ บรรทัดฐานที่คลุมเครือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ถูกนำไปใช้ปัจจัยที่อธิบายพฤติกรรมในทฤษฎีการกระทำอย่างมีเหตุผล (Theory of Reasoned Action) และต่อมาได้พัฒนาเป็นทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน (สूरีย์ กาญจนวงศ์และคณะ, 2549 : 129)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุในการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน

ในทางวิชาการนั้นมีทฤษฎีทางอาชญวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุในการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชนหลายทฤษฎี ซึ่งนักทฤษฎีที่สนใจศึกษาถึงสาเหตุในการกระทำความคิดต่างตระหนักดีว่าทฤษฎีเป็นเรื่องของการคิดแบบวิทยาศาสตร์ซึ่งหมายถึง ต้องมีการตั้งสมมติฐานและทำการทดสอบข้อสงสัยนั้นจนกระทั่งได้คำตอบ ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยจนเกิดเป็นทฤษฎีนั้นย่อมมีความเหมาะสมตามยุคสมัยนั้นๆ ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีในแต่ละเรื่องจึงเป็นสิ่งที่พลวัต และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ รวมไปถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุในการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นเรื่องของพฤติกรรมของมนุษย์ที่อยู่ในสังคมด้วย ดังนั้น เมื่อมนุษย์และสังคมต่างไม่หยุดนิ่ง จึงมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นตลอดเวลาซึ่งการเปลี่ยนแปลงก็ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคมโดยรวมหรือความเป็นไปของสังคม โลกสถานการณ์เศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น ฉะนั้น การพิจารณาว่าทฤษฎีใดมีความเหมาะสมในการนำมาอธิบายถึงสาเหตุในการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชนจึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย (มาตาดักขณ์ ออรุ่งโรจน์, 2551 : 44)

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุในการกระทำความคิดในกรณีทั่วไป

ในการกระทำความคิดทางอาญา นักวิชาการเชื่อว่าสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการทั้งนี้ทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรมอาชญากรอาจแบ่งได้เป็น 6 กลุ่มดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแสดงเจตจำนงในการเลือก (Choice Theory)

ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีที่สำคัญ 4 ทฤษฎี คือ

1.1.1 ทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า มนุษย์โดยธรรมชาติเป็นผู้ที่มีเหตุผล (Rational) แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยึดถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง

(Utilitarian) นอกจากนี้ ยังมีความยึดมั่นในเรื่องสุขนิยม (Hedonistic) ด้วย ดังนั้น เมื่อมนุษย์มีเหตุผล มนุษย์จึงมีเจตจำนงอิสระ (Free will) ในการตัดสินใจเลือกที่จะทำหรือไม่ทำอะไรก็ได้ ด้วยเหตุนี้ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งของมนุษย์จึงขึ้นอยู่กับการแข่งขันนำหน้าระหว่างความสุขหรือประโยชน์ที่จะได้รับกับความทุกข์หรือผลร้ายที่จะตามมา ซึ่งโดยหลักทั่วไปแล้ว มนุษย์ทุกคนย่อมประสงค์ที่จะแสวงหาความสุข และหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด (Seek Pleasure, Avoid Pain) ดังนั้น การกำหนดโทษที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำลงไป (Let the Punishment fit the Crime) ย่อมมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจกระทำผิดอย่างชัดเจน กล่าวคือ ถ้าโทษที่ลงน้อยเกินไป อาจส่งผลให้มนุษย์ไม่เกรงกลัวและเลือกที่จะกระทำความผิดนั้น ในทางตรงข้าม ถ้าโทษมีความเด็ดขาดรุนแรงอาจส่งผลให้มนุษย์ยับยั้งในการลงมือกระทำความผิดได้

1.1.2 ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) ทฤษฎีนี้ได้แตกแขนงมาจากทฤษฎีเจตจำนงอิสระของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม โดยทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผลวางอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “อาชญากรเป็นผู้ที่รู้จักใช้เหตุผล” ทั้งนี้ อาชญากรจะประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นด้วยการพิจารณาไตร่ตรอง และทำการชั่งน้ำหนักระหว่างเหตุผลส่วนตัว เช่น ความยาก การแก้แค้น ความต้องการ ความโกรธ ความหึงหวง ความคับแค้น เป็นต้น กับการได้มาซึ่งผลประโยชน์และผลที่ตามมาจากการประกอบอาชญากรรมมีมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ด้วยเหตุนี้ มนุษย์จึงใช้การเลือกอย่างมีเหตุผล โดยการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงในความเสี่ยงที่จะเกิดกับตนเองเป็นที่ตั้ง

1.1.3 ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activities Theory) ทฤษฎีนี้วางอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล โดยมีความเชื่อว่าการเพิ่มคนดูแล (Guardian) จะลดเป้าประสงค์หรือเป้าหมายในการก่ออาชญากรรมได้ในขณะเดียวกันจะลดสถิติของผู้กระทำผิดลงด้วย และในทางกลับกัน ถ้าลดจำนวนคนดูแล สถิติอาชญากรรมก็จะสูงขึ้น เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากทฤษฎีกิจวัตรประจำวันมองว่า อาชญากรสามารถเลือกวางแผนในการประกอบอาชญากรรมได้โดยผ่านการสังเกตจากกิจกรรมประจำวันของผู้ที่เป็นเป้าหมายในการกระทำความผิด และเมื่อได้ทำการชั่งน้ำหนักโดยการเลือกอย่างมีเหตุผลแล้วว่ามีความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายแก่ตนเองได้น้อย ก็จะตัดสินใจลงมือกระทำความผิดต่อไป

1.1.4 ทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) โดยแนวคิดนี้มองว่า วัตถุประสงค์หลักของกฎหมายและระบบยุติธรรมมิใช่เพื่อการข่มขู่ (Threat) ไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่ยับยั้งทั่วไป (General Deterrence) หรือการข่มขู่ยับยั้งเฉพาะราย (Specific Deterrence) การข่มขู่เฉพาะราย โดยบังคับใช้ต่อตัวผู้กระทำความผิด โดยตรง ซึ่งผลจากแนวคิดนี้ ทำให้นักทฤษฎีในแนวทางนี้เชื่อว่า บุคคลจะ

ไม่เลือกที่จะกระทำผิดหากมีกฎหมายที่ลงโทษอย่างเด็ดขาดและเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำลง

1.2 กลุ่มทฤษฎีที่เกี่ยวกับอุปนิสัย (Trait Theories) ในกลุ่มนี้มีนักคิดที่สำคัญคือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud, 1946 : 103) ซึ่งได้อธิบายถึงสาเหตุของอาชญากรรมโดยนำเอาการศึกษาด้านจิตวิทยาวิเคราะห์และอธิบายสาเหตุต่าง ๆ โดยอาศัยหลักจิตวิทยา (Psychology) และจิตเวชศาสตร์ (Psychiatry) เป็นหลักปรัชญาในการรักษา (Treatment) และการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) ผู้กระทำผิด โดยฟรอยด์ เชื่อว่า ความก้าวร้าวกับความรุนแรงเป็นสัญชาตญาณดิบของมนุษย์ โดยจะแสดงออกเมื่อเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงในตัวผู้กระทำความผิดเอง ทั้งนี้ ทฤษฎีทางจิตวิทยาตามแนวคิดนี้มี 7 ทฤษฎี คือ

1.2.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Freudian Theory of Personality) การศึกษาของฟรอยด์ มุ่งความสนใจไปที่เรื่อง “การพัฒนาของบุคลิกภาพ” ทั้งนี้ แนวคิดเรื่อง โครงสร้างของบุคลิกภาพ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1) อิด (Id) หมายถึง ส่วนหนึ่งของจิตใจสำนึกอันเป็นรากเหง้าของการทำตามอำเภอใจ หรือสัญชาตญาณดิบ

2) อีโก้ (Ego) หมายถึง อัตราร หรือความถ้อยตนเป็นที่ตั้ง เป็นส่วนที่สามารถเตือนถึงความจริง (Reality principle) ซึ่งอีโก้ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่ได้รับการพัฒนาในภายหลัง

3) ซูเปอร์อีโก้ (Superego) หมายถึง ส่วนของจิตใจที่อยู่เหนืออัตรารเป็นหลักการลงโทษและประเมินผลการกระทำหรือความประพฤติว่าผิดศีลธรรมหรือไม่ผิด ซึ่งตามแนวคิดของฟรอยด์ อีโก้จะอยู่กึ่งกลางระหว่างความขัดแย้งของสัญชาตญาณดิบ (Id) และการควบคุมห้ามปรามของซูเปอร์อีโก้ ซึ่งโดยทั่วไปอีโก้พยายามที่จะประนีประนอมทั้งสองฝ่าย โดยปรุงแต่งความต้องการของอิดให้เข้ากับสภาพที่ซูเปอร์อีโก้ยอมรับได้ ซึ่งกระบวนการนี้เรียกว่า “การกลั่นกรอง” (Sublimation) และเมื่อใดที่อีโก้ไม่สามารถประนีประนอมระหว่างอิดกับซูเปอร์อีโก้ได้ก็จะเกิดความขัดแย้งขึ้นซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้เสมอ ซึ่งถ้าซูเปอร์อีโก้เข้มแข็งกว่าอิด บุคคลก็จะไม่กระทำตามใจปรารถนาอันเป็นสัญชาตญาณดิบนั้น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าอิดมีความเข้มข้นมากกว่าซูเปอร์อีโก้บุคคลจะประพฤติตามใจของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ใด ๆ ของสังคมหรือกล่าวอีกในหนึ่งคือ การประกอบอาชญากรรมจะเกิดขึ้นทันที ถ้าอิดมีอิทธิพลเหนือซูเปอร์อีโก้

1.2.2 ทฤษฎีปัญหาทางอารมณ์ (Emotional Problem Theories) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการประกอบอาชญากรรมเกิดจากปัญหาที่เกิดขึ้นทุกวันจนทำให้อาชญากรทนไม่ไหว ทั้งนี้ ปัญหาทางอารมณ์อาจเกิดจากวิกฤตต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การทำงาน ความเจ็บปวด หรืออื่น ๆ

ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้กระทำผิดไม่สามารถดำเนินชีวิตเฉกเช่นคนปกติได้ เนื่องจากขาดทักษะในการควบคุมอารมณ์และแก้ปัญหาอย่างมีสติรวมถึงขาดประสบการณ์และทักษะในการจัดการกับปัญหาอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจปัญหาโดยการเลือกที่จะกระทำผิดเพื่อหวังที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.2.3 ทฤษฎีจิตผิดปกติ (Mental Disorder Theories) ความผิดปกติของจิตตามทฤษฎีนี้มี 2 รูปแบบ คือ

- 1) จิตผิดปกติจากสมองผิดปกติ (Organic Disorder) ซึ่งเป็นเกี่ยวกับสรีรวิทยาโดยตรง เช่น สมองผิดปกติจากการได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะทำให้สมองไม่รับรู้ สมองเสื่อมจากวัยชรา และ โรคพาร์กินสัน (Parkinson's Disease) เป็นต้น และ
- 2) จิตผิดปกติจากระบบการทำงานของสมองผิดปกติ (Functional Disorder) ซึ่งหมายถึง ระบบประสาทการรับรู้ (Cognitive) การเข้าใจ (Perceptual) และความจำ (Memory) ไม่ได้ทำหน้าที่อย่างที่ควรจะเป็น ทำให้เกิดอาการประสาทหลอน (Psychosis) วิตกกังวล (Neurosis) เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ตามแนวคิดในทฤษฎีนี้จึงเชื่อว่า ความผิดปกติของบุคลิกภาพดังกล่าวจะส่งผลไม่ทางตรงหรือทางอ้อมต่อการกระทำผิดความผิดของอาชญากร

1.2.4 ทฤษฎีการเป็นปรปักษ์ต่อสังคม (Sociopathy Theory) ฮาร์เวย์ เคล็กลีย์ (Hervey Cleckley) เป็นผู้นำเสนอแนวคิดที่ว่า บุคลิกภาพที่เป็นปรปักษ์ต่อสังคมถือว่าเป็นความเจ็บป่วยที่รุนแรงอย่างหนึ่ง ซึ่งแม้ว่าการเป็นปรปักษ์ต่อสังคมจะมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคนหากแต่อาชญากรจะแสดงบุคลิกภาพดังกล่าวให้เห็น ได้อย่างชัดเจนกว่าคนทั่วไป เช่น เป็นคนที่เห็นแก่ตัวอย่างมาก (Egocentricity) โดยเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่าง หรือเป็นคนที่รักสัน โดย (Asocial Behavior) จนถึงขนาดไม่สนใจบรรทัดฐานใด ๆ ของสังคม หรือไม่เป็นมิตรกับใคร (Hostility) และเป็นศัตรูกับคนทั่วไปโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรหรือเป็นคนขาดความรับผิดชอบ (Lack of Responsibility) มองว่าไม่ใช่หน้าที่ของตัวเองหรือไม่ใช่ภาระที่ตัวเองต้องทำ เป็นต้น ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะอาการทุกข้อจึงเป็นโรคปรปักษ์ต่อสังคม ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อการมีบุคลิกภาพอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเด่นชัด อาจส่งผลให้ผู้นั้นมีพฤติกรรมเป็นอาชญากรได้

1.2.5 ทฤษฎีรูปแบบการคิด (Thinking Pattern Theory) โยเชลสันและแซมโนว (Yochelson and Samenow) เชื่อว่าผู้ที่ เป็นอาชญากรมักมีรูปแบบการคิดที่แตกต่างจากคนทั่วไป ซึ่งรูปแบบการคิดดังกล่าวอาจแสดงในลักษณะดังต่อไปนี้ เช่น ชอบจินตนาการถึงชัยชนะอำนาจและการควบคุม หรือชอบคิดหมกมุ่นเกี่ยวกับความตายหรือมักกลัวว่าคนอื่นจะมองไม่เห็นคุณค่าของตนเอง หรือมีความคิดว่าตนเองดีกว่าคนอื่นเสมอหรือไม่มีความคิดที่จะใส่ใจว่าการกระทำของตนจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างไรต่อผู้อื่น เป็นต้น ทั้งนี้ โยเชลสัน และแซมโนว เสนอว่าการที่

อาชญากรไม่เข้าใจหรือไม่สนใจว่าคนทั่วไปคิดกันอย่างไร จึงทำให้อาชญากรมักตัดสินใจผิด ๆ อยู่เสมอ จึงควรแก้ปัญหาโดยการนำอาชญากรเหล่านี้มารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการคิดอย่างใกล้ชิด (Intensive) ซึ่งอาจใช้ระยะเวลาที่นานพอสมควร แต่การดำเนินการดังกล่าวจะทำให้อาชญากรในกลุ่มนี้สามารถพัฒนาการคิดและกลับคืนสู่สังคมได้ในที่สุด

1.2.6 ทฤษฎีการ โยนความผิด (Theory of Imitation) ผู้นำความคิดในทฤษฎีนี้ได้แก่ เดวิด แมตซา (David Matza) และเกรแฮมซิงเกส (Gresham Sykes) ซึ่งเชื่อว่าผู้กระทำความผิดมีโยนความรับผิดชอบต่อการกระทำให้กับคนอื่น โดยพยายามทำให้การกระทำของเขาดูเหมือนถูกต้องและมีเหตุผล ทั้งนี้ เทคนิคในการ โยนความรับผิดชอบ อาจกระทำโดยการ ปฏิเสธความรับผิดชอบ ปฏิเสธความเสียหาย รวมไปถึงการปฏิเสธความรับผิดชอบและประณามผู้อื่นว่าเป็นต้นเหตุในการกระทำความผิดของตน เป็นต้น ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่าวิธีคิดที่เข้าข้างตัวเองเช่นนี้ มักปรากฏอยู่ในผู้ที่มิแน่วโน้มที่จะเป็นอาชญากรในอนาคตต่อไป

1.2.7 ทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of Imitation) กาเบรียล ทาร์ด (Gabriel Tarde. 1912 : 79) นักอาชญาวิทยาได้เสนอแนวคิดด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับการเลียนแบบ โดยเชื่อว่า มีกฎของการเลียนแบบที่กลายเป็นอาชญากรอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ

- 1) การเลียนแบบพฤติกรรมระหว่างผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน
- 2) การเลียนแบบจากผู้ที่มีสถานะเหนือกว่าตน เช่น เด็กจะเลียนแบบผู้ใหญ่ คนชั้นต่ำจะเลียนแบบชนชั้นกลาง ส่วนคนชั้นกลางจะเลียนแบบชนชั้นสูง เป็นต้น และ
- 3) การเลียนแบบพฤติกรรมใหม่ตาม “กฎของการแทรกแทน” (Law of Insertion) ของทาร์ด เช่น เดิมมีพฤติกรรมลักเล็กขโมยน้อย ต่อมาถูกจับได้และติดคุกเมื่อพ้นโทษออกมา ก็ไปปล้นแทน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่หนักกว่าเดิม เป็นต้น ทั้งนี้ ทาร์ดเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมนั้นจะมีผลทำให้บุคคลสามารถเลียนแบบพฤติกรรมกันได้ ตัวอย่างเช่น การกลุ่มเลียนแบบในภาพยนตร์ โทรทัศน์หรือสื่อประเภทต่าง ๆ ซึ่งล้วนเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาชญากรได้ทั้งสิ้น

1.3 กลุ่มทฤษฎีที่เกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม (Social Structure Theories)

นักคิดในกลุ่มนี้เชื่อว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่าเป็นสาเหตุหลักของปัญหาอาชญากรรม เนื่องจากนักทฤษฎีเหล่านี้มองว่าสังคมในปัจจุบันมุ่งเน้นในด้านวัตถุนิยมจึงส่งผลให้กลุ่มคนที่ประสบกับปัญหาเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจหรือกลุ่มคนที่เป็นผู้ด้อยโอกาส ในสังคม มีโอกาสประกอบอาชญากรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้ เพื่อต้องการขยับฐานะของตนให้ทัดเทียมกับคนอื่น ๆ ในสังคม นอกจากนี้ กลุ่มนักทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมได้แบ่งคนในสังคมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มชนชั้นสูง กลุ่มชนชั้นกลาง และกลุ่มชนชั้นต่ำ โดยกลุ่มชนชั้น

ล่างจะเป็นกลุ่มที่มีโอกาสประกอบอาชญากรรมมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มชนชั้นกลางและกลุ่มชนชั้นสูงมีโอกาประกอบอาชญากรรมน้อยกว่า

อย่างไรก็ตามข้อนำสังเกตว่า สาเหตุในการกระทำผิดของคนทั้งสามกลุ่มนี้มีความแตกต่างกัน โดยแปรผันไปตามโครงสร้างของสังคมกลุ่มชนชั้น ๆ กล่าวคือในกลุ่มคนชั้นต่ำมักก่ออาชญากรรมด้วยสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม เช่น การลักเล็กขโมยน้อยเพราะความอดอยาก ในขณะที่กลุ่มชนชั้นกลางและชนชั้นสูงมักจะมีสาเหตุในการกระทำผิดที่ซับซ้อนกว่า เช่น กลุ่มอาชญากรรมคอปกขาว หรือกลุ่มอาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะกระทำผิดเพราะความไม่รู้จักพอ ไม่ใช่เพราะความอดอยาก อนึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้สรุปว่าการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เหมือนกันพลังสังคม (Socialforce) จะส่งผลให้สมาชิกในสังคมมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันมากที่สุด ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นพื้นฐานและส่วนหนึ่งของแนวคิดในทฤษฎีที่สำคัญ 3 ทฤษฎีคือ

1.3.1 ทฤษฎีความไร้ระเบียบ (Social Disorganization Theories) ภายใต้กรอบความคิดในทฤษฎีนี้ คลิฟฟอร์ด อาร์. ชอว์ และเฮนรี แม็กเคย์ (Clifford R. Shaw & Henry Mckay) เชื่อว่า สังคมที่ไร้ระเบียบมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสถิติของการเกิดอาชญากรรม โดยมีข้อสรุปจากงานวิจัยที่น่าสนใจหลายประการ เช่น ชุมชนที่มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่มั่นคง หรือไม่มีบรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคมที่แน่นอน หรือ มีค่านิยมที่แข่งขัน ชิงดีชิงเด่น หรือมีกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมมาก มักจะมีอัตราการกระทำความผิดสูง เป็นต้น

1.3.2 ทฤษฎีความกดดัน (Strain theory) นักทฤษฎีความกดดันเชื่อว่าอาชญากรรมเป็นผล โดยตรงจากการที่ชนชั้นล่างรู้สึกผิดหวัง และสิ้นหวังจากทุกสิ่งทุกอย่างที่ถูกกำหนดโดยชนชั้นกลางและชั้นสูง จนเกิดความโกรธและเกลียดชังระบบสังคม อันนำไปสู่ภาวะที่เรียกว่า “สภาวะไร้กฎเกณฑ์” (Anomie หรือ Normlessness) ในกลุ่มคนชนชั้นล่าง ซึ่งอีมีล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส ได้อธิบายถึงทฤษฎีสภาวะไร้กฎเกณฑ์ (Theory of anomie) ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมชนบท (Folk society) ไปสู่สังคมสมัยใหม่ (Modern society) ทำให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างสังคม รวมทั้งเกิดความไม่เป็นระเบียบต่อสังคมด้วยซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ชนชั้นล่างสูญเสียความศรัทธาในสถาบันหลักอันได้แก่ สถาบันการปกครอง (รัฐ) ศาสนา สถาบันครอบครัว ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมา โรเบิร์ต เค.เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ผู้เขียนเรื่อง “โครงสร้างทางสังคมและสภาวะไร้กฎเกณฑ์” (Social Structure and Anomie) ได้ให้คำอธิบาย “Anomie” ของเดอร์ไคม์ในความหมายใหม่ โดยการอธิบายควบคู่กับคำว่า “พฤติกรรมเบี่ยงเบน” และสรุปว่า สังคมทุกสังคมมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์

หลัก (Oals) แต่สังคมไม่มีวิถีทาง (Means) ที่จะไปสู่วัตถุประสงค์นั้นให้กับทุกคนหรือกล่าวอีกในหนึ่งย่อมหมาขถึงสังคมมีหนทางให้เฉพาะคนบางกลุ่มเท่านั้น ดังนั้น เมื่อใดก็ตามที่คนในสังคมไม่สามารถใช้วิถีทางที่สังคมกำหนดหรือกระทำอย่างถูกต้องได้ คนเหล่านั้นก็จะนำวิถีทางที่มีขอบมาใช้ จึงนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างจุดมุ่งหมายและวิถีทางในการไปสู่จุดหมายนั้นอันส่งผลให้เกิดสถานะไร้ระเบียบในสังคม

อนึ่ง นอกจากการอธิบายทฤษฎีสภาวะกดดันดังที่กล่าวมาแล้ว จากการศึกษาจะพบว่า โรเบิร์ต แอกนิว (Robert Agnew) นักอาชญาผู้คิดค้น “ทฤษฎีสภาวะกดดันทั่วไป” (General Strain theory: GST) ได้อธิบายความกดดันของบุคคลในระดับจุลภาพหรือรายบุคคล เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจว่า เพราะเหตุใดผู้ที่ตกอยู่ในสภาวะถูกกดดันจึงมีความเครียดถึงขั้นลงมือประกอบอาชญากรรม ทั้งนี้ แอกนิว ได้นำเสนอปัจจัยที่เห็นว่าจะเป็นตัวเหตุของความเครียดหลายประการ (Multiple Sources of Stress) เช่น ความกดดันที่เกิดจากความผิดหวังและความสำเร็จที่ไม่ต่อเนื่องกัน ทำให้รู้สึกตัวตัวเองคือดีกว่าผู้อื่นความกดดันที่เกิดจากการถอนแรงกระตุ้นทางบวก (Removal of Positive Stimuli) เช่น การสูญเสียคนรักทำให้คนกลุ่มนี้พยายามหาสิ่งทดแทนหรือบางครั้งอาจหาทางแก้แค้นกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูญเสียที่ตนได้รับ ความกดดันที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นทางลบ (Negative Stimuli) เช่น ผู้ที่ถูกประทุษร้าย หรือถูกทอดทิ้ง หรือเคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม มักจะแสดงออกหรือระบายความ โกรธเหมือนกัน หรือหาทางออกโดยการติดยาเสพติด ติดสุรา มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ นักทฤษฎีในกลุ่มนี้จึงสรุปว่า อาชญากรมักเป็นผู้ที่มีความกดดันและไม่สามารถจัดการกับความกดดันนั้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสมนั่นเอง

1.3.3 ทฤษฎีวิวัฒนาการของผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Cultural Deviance Theories) นักทฤษฎีนี้เชื่อว่า ชนชั้นล่างมีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากชนชั้นกลาง โดยวอลเตอร์ มิลเลอร์ (Walter Miller) ได้ศึกษาการถ่ายทอดค่านิยมของการกระทำผิดในกลุ่มเด็กที่มาจากชนชั้นล่าง และได้ข้อสรุปว่า ชนชั้นล่างให้ความสำคัญกับการรวมตัวในลักษณะของแก๊งในเชิงบวก กล่าวคือ ชนชั้นนี้มองว่าผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวเป็นคนที่มีความอดทนสูง เฉลียวฉลาด ตื่นตัวเสมอ รักอิสระเป็นเรื่องของ โชคชะตา เป็นต้น

นอกจากนี้ อัลเบิร์ต โคเชน (Albert Cohen) ผู้นำเสนอทฤษฎีวิวัฒนาการรองของเด็กกระทำผิด (Delinquent subculture theory) ได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ Delinquent Boy : the Culture of the Gang (เด็กกระทำผิด : วัฒนธรรมของแก๊ง) ในปี ค.ศ.1955 ว่า “ ความทะเยอทะยาน ความก้าวหน้า ความสำเร็จ และการศึกษา ซึ่งมีการอบรมสั่งสอนในกลุ่มชนชั้นกลางและชนชั้นล่าง มีความแตกต่างของค่านิยมที่ใช้อบรมอย่างเห็นได้ชัด” ส่งผลให้เด็กที่มาจากชนชั้นล่างต้องประสบ

ปัญหาเกี่ยวกับความยากลำบากในการปรับตัวในสังคมที่ต้องอยู่รวมกันกับชนชั้นอื่น ๆ ซึ่งแนวคิดนี้ นำไปใช้ในการอธิบายถึงการเกิดอาชญากรรมในรั้วโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้นักคิดสองท่าน ที่กล่าวมาแล้วยังพบว่า ริชาร์ด คอลเวิร์ดและลloyd โอลิน (Richard Colward and Lloyd Ohlin) ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การกระทำความผิดของเด็กและโอกาส” (Delinquency and Opportunity) ได้กล่าวในทำนองเชิงสนับสนุนแนวคิดในทฤษฎีวิวัฒนาการของผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนว่า เด็กชนชั้นล่างต่างมีความฝันถึงการประสบความสำเร็จ แต่ไม่มีสิทธิ์ที่จะเข้าถึงวิถีทางที่ถูกต้องตาม กฎหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เหมือนเด็กชนชั้นกลาง ดังนั้น โอกาสของเด็กชนชั้นล่างที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตจึงน้อยมากเด็กเหล่านี้จึงมีช่องว่าง (Gap) ระหว่างระดับของแรงบันดาลใจ (Aspiration) กับความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งผลที่ตามมาคือการกระทำความผิดหรือการก่ออาชญากรรมนั่นเอง

1.4 กลุ่มทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม (Social Process Theories)

นักทฤษฎีนำกลุ่มนี้มีความคิดตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อว่า มนุษย์ได้รับการขัดเกลาจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน เพื่อนหรือที่ทำงาน ซึ่งถ้าความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก มนุษย์ก็จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมเป็นอย่างดี แต่ในทางตรงกันข้ามหากความสัมพันธ์เป็นไปในทางลบ มนุษย์ก็จะฝ่าฝืนกฎระเบียบและนำไปสู่การเป็นอาชญากรในที่สุด นอกจากนี้ นักทฤษฎีกระบวนการทางสังคมยังเชื่อว่า มนุษย์ไม่ว่าเชื้อชาติชนชั้นหรือศาสนาใดก็ตาม ต่างมีโอกาสที่จะเป็นอาชญากรได้ทั้งสิ้นเพียงแต่คนจนหรือคนชนชั้นล่างอาจมีโอกาสนในการก่ออาชญากรรมสูงกว่าชนชั้นกลางและชนชั้นสูงที่มีครอบครัวอบอุ่น และไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม โอกาสในการเป็นผู้กระทำความผิดของคนสามกลุ่มนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรสำคัญอย่างยิ่ง คือ “การขัดเกลาในสังคม” (Socialization) ดังนั้น จะได้เห็นว่าหากได้รับการเลี้ยงดูอบรม สั่งสอนไปในทางที่ดีแล้ว บุคคลไม่ว่าจะถูกจัดในชนชั้นใด ย่อมมีโอกาสในการกระทำผิดหรือก่ออาชญากรรมน้อยลงด้วย ด้วยเหตุนี้ ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relations) จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทอย่างมากต่อพฤติกรรม นอกจากนี้นักจิตวิทยายังเชื่อว่าเพื่อนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกที่จะมีพฤติกรรมต่าง ๆ ในช่วงอายุของเด็กแต่ละช่วงอย่างยิ่ง ดังนั้น ความสัมพันธ์ของเพื่อน (Peer Relations) จึงเป็นอีกประเด็นที่นักอาชญาวิทยาต้องให้ความสนใจ อนึ่ง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์กระบวนการทางสังคมที่สำคัญมีอยู่ 3 ทฤษฎี คือ

1.4.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งอัลเบิร์ต แบนดูว่า (Albert Bandura) เชื่อว่า มนุษย์ไม่ได้เกิดมาพร้อมกับความรุนแรง แต่ได้เรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจากการสังเกตพฤติกรรมของคนอื่นที่อยู่แวดล้อมในสังคม โดยการเรียนรู้ผ่าน

เหตุการณ์ประจำวัน เช่น ลูกชายเห็นพ่อตบตีแม่ และแม่ยอมให้พ่อทำเช่นนั้น เมื่อโตขึ้นเด็กคนนี้จะกลายเป็นคนที่ชอบตบตีภรรยาของตน เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้โดยการเลียนแบบพฤติกรรม (Behavior Modeling) อย่างหนึ่ง

1.4.2 ทฤษฎีความสัมพันธ์ที่แตกต่าง (Differential Association Theory) นักคิดคนสำคัญ เอ็ดวิน เอช. ซัทเทอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) ได้อธิบาย พฤติกรรมของกลุ่มอาชญากรอาชีพ (Career Criminal) ว่า การกระทำความผิดของคนกลุ่มนี้เกิดจากการติดต่อสัมพันธ์กับคนที่ เป็นอาชญากรอยู่ก่อน ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ทักษะ (Skills) ทศนคติ (Attitudes) ค่านิยม (Values) ของผู้เป็นอาชญากร และเกิดแรงจูงใจ (Motives) ในการกระทำความผิดในที่สุด ทั้งนี้ การคบค้าสมาคมที่แตกต่างนี้จะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจกระทำความผิดมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความถี่ (Frequency) ระยะเวลา (Duration) และความเข้มข้นของความสัมพันธ์ (Intensity)

1.4.3 กลุ่มทฤษฎีการควบคุมสังคม (Social Control Theories) กลุ่มทฤษฎีการควบคุมทางสังคมเชื่อว่า มนุษย์โดยธรรมชาติมีนิสัยที่เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ดังนั้น โยเวิร์ด แคมเบลน ผู้คิดค้นทฤษฎีการเพิ่มคุณค่าในตัวเอง (Self-enhancement Theory) จึงอธิบายว่า บางครั้งการกระทำผิดจึงเกิดจากความสนุก ความหึงพอใจของตัวเอง หรือเพียงเพื่อต้องการเพิ่มคุณค่าทางภาพลักษณ์ให้แก่ตนเอง (Self-image) และทำให้ทัศนคติด้านลบเกี่ยวกับตนเองลดลง เท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น เทรวิส เฮิร์สไซ (Travis Hirschi) ซึ่งนำเสนอทฤษฎีการควบคุมทางสังคม และเป็นผู้เขียนหนังสือชื่อ “สาเหตุการกระทำความผิดของเด็ก” (Causes of Delinquency) เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีโอกาสที่จะกระทำการอันละเมิดต่อกฎหมาย เพียงแต่ยังเกิดความกลัวว่าพฤติกรรมละเมิดกฎหมายจะทำลายความสัมพันธ์ของครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน ดังนั้นถ้ามนุษย์คนใดขาดความผูกพันทางสังคม ไม่สนใจว่าใครจะเป็นอย่างไรก็จะเกิดความอิสระในการกระทำความผิด ซึ่งผลที่ตามมาก็คือจำนวนอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นได้ว่าความผูกพันทางสังคม อันได้แก่

- 1) ความผูกพัน (Attachment)
  - 2) ข้อผูกมัด (Commitment)
  - 3) การมีส่วนร่วมในสังคม (Involvement) และ
  - 4) ความเชื่อ (Belief) ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจกระทำ
- ความผิดของคนในสังคมนั้น ข้อสรุปนี้จึงเป็นไปในทำนองเดียวกันกับแนวคิดในทฤษฎีปฏิกิริยาของสังคม (Social Reaction Theory) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ทฤษฎีตราบาป” (Labeling Theory) ซึ่งเชื่อว่า เมื่อสังคมเป็นผู้กำหนดว่าอะไรคือพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนั้นคนในสังคม จึงควร

มีปฏิกริยาตอบโต้ต่อผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอย่างสอดคล้องกัน

1.5 กลุ่มทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคม (Social Conflict Theory)

วิลเลม บอนเกอร์ (Willem Bonger) เชื่อว่า อาชญากรรมเป็นเรื่องของสังคม เนื่องจากสังคมถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มั่งมี และกลุ่มผู้ยากไร้ซึ่งส่งผลให้เกิดการแบ่งคนออกเป็นกลุ่มผู้ปกครอง (Ruling Class) และกลุ่มผู้ปกครอง (Inferior Class) ทำให้เกิดความแตกต่างในการบังคับใช้กฎหมาย โดยวิลเลม มองว่ากฎหมายมีไว้เพื่อรับใช้กลุ่มผู้ปกครองมากกว่ามีขึ้นเองปกป้องและให้ความเป็นธรรมแก่สมาชิกของทั้งสองกลุ่มอย่างเท่าเทียมกันด้วยเหตุนี้ นักคิดในกลุ่มทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคม จึงมุ่งศึกษาระบบทุนนิยม (Capitalist System) โดยเชื่อว่าภายใต้ระบบนี้ คนทุกคนจะสามารถเป็นเจ้าของผลผลิต อันส่งผลให้ความมุ่งหวังในการหาผลกำไรจะหมดไป ความเห็นแก่ตัวและการแข่งขันจะลดลง และผลประโยชน์ส่วนรวมจะมาก่อนนอกจากนี้ ยังเชื่อว่าระบบทุนนิยมจะสามารถทำให้กระบวนการยุติธรรมมีความเป็นธรรมมากขึ้นและอาชญากรรมจะลดลง ซึ่งทฤษฎีที่สนับสนุนแนวคิดนี้ มี 2 ทฤษฎี คือ

1.5.1 ทฤษฎีมาร์กซิสต์ (Marxist Theory) โดยคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx)

ได้อธิบายถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมว่า การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมเป็นกระแงาสะท้อนให้เห็นความต้องการของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจาก สังคมแบบทุนนิยมจะแบ่งคนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนายทุน (Bourgeoisie) และกลุ่มกรรมกร (Proletariat) ดังนั้น เมื่อกลุ่มกรรมกรขยายใหญ่ขึ้น กอปรกับมีปัญหาการว่างงานและปัญหาความยากจน จึงนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชนชั้น (Class Conflict) ในที่สุดก็เกิดการรวมตัวและล้มล้างระบบทุนนิยมและกลายเป็นระบบสังคมนิยมในยุคต่อมา ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีมาร์กซิสต์ จึงอธิบายพฤติกรรมอาชญากรว่าเกิดจากความขัดแย้งในความแตกต่างระหว่างชนชั้นนั่นเอง

1.5.2 ทฤษฎีผสมผสาน (Integrated Theories) ซึ่งอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ทฤษฎีปัจจัยร่วม” (Multi-factor Theories) โดยเดลเบิร์ต เอลเลียตต์ (Delbert Elliott) ได้อธิบายพฤติกรรมอาชญากร โดยการผสมผสานแนวคิดใหม่เข้ากับทฤษฎีความกดดัน (Strain Theory) ทั้งนี้ บนฐานความคิดที่เชื่อว่า การวิเคราะห์สาเหตุอาชญากรรมไม่ควรมองเฉพาะประเด็นใดประเด็นหนึ่ง แต่ควรวิเคราะห์จากหลายมิติ เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์มีความซับซ้อน ดังนั้นการมองปัญหาเพียงด้านเดียว จึงไม่อาจได้มาซึ่งคำตอบที่ชัดเจนเพียงพอ ด้วยเหตุนี้ จึงมีการนำเสนอทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อประกอบการศึกษาถึงสาเหตุในการกระทำความผิดของอาชญากรอีกหลายทฤษฎี เช่น “ทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์” (Interactional Theory) โดยนักคิดชื่อเทอร์เรนซ์ ทอร์นเบอร์รี่ (Terrence Thornberry) ซึ่งได้เสนอมุมมองเกี่ยวกับระดับอายุ (Age-graded) และช่วงวัยที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมอาชญากร หรือ “ทฤษฎีหลังสมัยใหม่” (Postmodern Theory) ซึ่งนำเสนอโดยไมเคิล ลินซ์

(Michael Lynch) เป็นต้น (มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. 2551 : 35 -57)

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

สัมพันธ์ ศิริมา (2523 : 42) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุในการกระทำความผิดมีดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีว่าด้วยจิตวิทยาสังคม (Social Psychological) เป็นการศึกษาการกระทำผิดโดยใช้บุคลิกภาพและสภาพทางสังคม ประโยชน์ที่ได้รับอีกอย่างจากทฤษฎีนี้ คือ การศึกษาจิตวิทยาสังคมนี้ทำให้เกิดดุลยภาพระหว่างปัจจัย เกี่ยวกับบุคคลและกลุ่มบุคคลและปัจจัยทั้งสองประเภทนี้ต่างก็เป็นเรื่องสำคัญในการวิเคราะห์ความผิด สาเหตุที่เด็กและวัยรุ่นกระทำความผิดนักจิตวิทยาและสังคมศาสตร์ ได้ทำการศึกษาสาเหตุที่ทำให้เด็กและวัยรุ่นกระทำความผิดมาตลอด ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ผลการศึกษาพบว่ามีความโน้มสูงขึ้นไป และมีลักษณะรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ มีความซับซ้อน จึงต้องศึกษาหลายประการ คือ สาเหตุทางสังคม การพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพ อุปนิสัย ความเชื่อ แรงจูงใจ และอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย สาเหตุที่เป็นสิ่งผลักดันให้คนเราเป็นผู้ร้ายหรืออาชญากรนั้น สาเหตุที่สำคัญแบ่งออกได้ 2 ประการ คือ

1.1 สาเหตุที่เกิดจากผู้กระทำผิดเองเกิดจากภายในร่างกายของผู้กระทำผิดนั่นเอง รวมทั้งจิตใจและระบบประสาท หรือสิ่งผลักดันอย่างอื่น ๆ เรียกว่า สาเหตุทางด้านร่างกายและจิตใจได้แก่

1.1.1 พันธุกรรม หรือ กรรมพันธุ์ ซึ่งเป็นการสืบลักษณะหรือนิสัยที่ได้รับ การถ่ายทอดจากพ่อแม่ อันอาจมีทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งชั่วร้าย ทั้งฝ่ายพ่อบ้าง ฝ่ายแม่บ้าง เช่น โรคปัญญาอ่อน

จิตบกพร่อง ซึ่งเป็นผลร้ายต่อเด็ก เพราะจะทำให้เด็กไม่สามารถใช้สติปัญญาไตร่ตรองยับยั้ง หรือหักห้ามใจในสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ได้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจมีสาเหตุสืบเนื่องมาจาก โรคภัยไข้เจ็บของบิดามารดาที่มีต่อเนื่องมาถึงบุตร เช่น โรคอัลโรค เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้เด็กมีจิตใจวิปริตผิดปกติไปได้

1.1.2 ต่อมและสัดส่วนของร่างกาย

1) ต่อมมีท่อ (Duct Gland) เป็นต่อมที่ปล่อยน้ำเลี้ยงออกไปตามท่อนอก ร่างกาย หรือออกไปสู่ซอกกระดูกต่าง ๆ ภายในร่างกาย เช่น ต่อมน้ำตา ต่อมเหงื่อ ต่อมไคลน์ ต่อมเหล่านี้ ถ้าทำงานโดยปกติ ร่างกายก็ปกติ จะเป็นคนสนุกสนาน ร่าเริง แข็งแรงแต่ถ้าต่อมไม่ทำงานก็จะมีอาการเจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ เช่น ร่างกายอ่อนแอ จิตใจเศร้าหมอง หงุดหงิด โกรธง่าย เป็นต้น

2) ต่อมไม่มีท่อ (Ductless Gland) เป็นต่อมที่ไม่มีท่อระบายน้ำเลี้ยงออกมา ตามช่องทางเหมือนต่อมมีท่อ แต่จะขับน้ำเลี้ยงของมัน ซึ่งเรียกว่า ฮาร์โมน ออกมาผสมกับน้ำเหลือง หรือเลือด แล้วไปหล่อเลี้ยงตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย ต่อมประเภทนี้ที่สำคัญได้แก่ ต่อมไทรอยด์ (Thyroid) ต่อมไทมัส (Thymus) ต่อมพิทูอิทารี (Pituitary) ต่อมเพศหรือ โกแนด (Gonad) สำหรับต่อมไม่มีท่อเหล่านี้ ได้มีผู้ค้นคว้าศึกษา และเขียนบทความทางวิชาการอันมีหลักฐานน่าเชื่อถือเป็นจำนวนมากว่า หากระบบการทำงานผิดปกติไปหรือทำงานน้อยไปหรือมากเกินไป ก็จะมีผลทำให้ระบบของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปเกิดความ ตึงเครียดทางอารมณ์ ความสับสน หว่วุ่นในด้านทางความคิด ย่อมเกิดขึ้นตามมา และเมื่อมีปัจจัยอื่นๆ มาประกอบเข้าก็ทำให้บุคคลนั้นมีส่วนโน้มเอียงไปในทางที่จะประกอบอาชญากรรมได้ง่ายกว่าปกติ

3) สัดส่วนของร่างกาย (Body-Build) นอกจากเหงื่อต่อมแล้ว ได้มีผู้อธิบายถึง เรื่องสัดส่วนของร่างกายว่ามีผลต่อความประพฤติของบุคคลได้ คือ

Dr. Ernest Kretschmer จิตแพทย์ชาวเยอรมัน ได้อธิบายว่ามนุษย์มีเรือนร่างอย่างหนึ่ง ก็ก่อเกิดความนึกคิด และการกระทำเป็นอย่างหนึ่ง ไม่เหมือนกันทุกคน โดยแบ่งชนิดของเรือนร่างบุคคลออกเป็น 4 แบบ คือ

1. Asthenic Type พวกผอมสูง เป็นคนช่างคิด นึกค้นคว้าและชอบเก็บตัว
2. Pyknic Type พวกอ้วนเตี้ย เป็นคนชอบสังคม อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย
3. Athletic Type พวกแข็งแรง รูปร่างใหญ่โต ชอบกีฬา
4. Dyplastic Type พวกรูปร่างพิกล พิกัด ผิดส่วน แนวคิดไม่แน่นอน ทำ

ความคิดง่าย ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ในเรื่องส่วนสัดส่วนและลักษณะของอาชญากร ซึ่งในบางกรณีอาจใช้พิสูจน์บุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นอาชญากรได้หรือรูปร่างลักษณะของร่างกายจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับลักษณะนิสัย และการกระทำอันเป็นความผิดอาญาได้ก็ตาม แต่ไม่ควรจะยึดมั่นในหลักรูปร่างลักษณะและสัดส่วนตามหลักวิชามนุษยวิทยาแต่อย่างเดียว เพราะสิ่งเหล่านี้จะให้ความรู้ก็แต่ในส่วนตำหนิลักษณะ หรือข้อบกพร่องภายนอก และการแสดงออกมาภายนอกเท่านั้น การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบุคลิกภาพอันสมบูรณ์ของบุคคล จะต้องได้ค้นคว้า และตรวจสอบลักษณะและสภาพจิตใจอันเป็นเรื่องราวในกายของบุคคลด้วยจึงจะทราบเอกลักษณ์ (Individuality) อันแท้จริงของบุคคล

1.2 เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอกสะสมที่ละเล็กละน้อย หมักหมมกันเข้า จึงเปลี่ยนแปลงนิสัยจิตใจให้โน้มเอียงไปในทางชั่วร้าย เรียกว่า สาเหตุทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุทางด้านครอบครัวพฤติกรรมของเด็กส่วนใหญ่เป็นผลที่ได้มาจากการอบรมเลี้ยงดูภายในบ้าน เด็กและวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีความสุข บิดามารดามีความรักใคร่ เด็กจะมีความอ่อนโยน

มีจิตใจเอื้อเฟื้อ เพื่อแม่ แต่ตรงกันข้ามกับครอบครัวที่ไม่มีความสุข บิดามารดาทะเลาะเบาะแว้งกันเสมอ เด็กจะมีบุคลิกภาพที่ก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย ขอบทะเลาะวิวาท เด็กจะมีบุคลิกก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย ขอบทะเลาะวิวาท ต้องการความอบอุ่น ความรัก การปกป้องดูแลจากบ้าน และบุคคลภายในครอบครัวไม่ดี ถึงขนาดเรียกว่า “บ้านแตก” (Broken Home) ก็อาจจะทำให้เด็กประพฤติเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม หรือกลายเป็นผู้กระทำผิดได้ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่ จะมีสภาวะสับสนทางด้านจิตใจ เพราะขาดความรักความอบอุ่นจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองในครอบครัว เป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว ไม่ได้รับการเอาใจใส่ จึงทำให้เด็กมีจิตใจแข็งกระด้าง และชอบกระทำผิด

นุชนาฏ มุกระ (2554 : 74) ได้ศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำ ในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ ได้อธิบายถึงสาเหตุแห่งการก่ออาชญากรรมและการกระทำผิดซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุด้านบุคคล สาเหตุทางด้านบุคคล ได้มีนักทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีแนวคิดว่าอาชญากรรมและผู้กระทำผิดเป็นความคิดปกติทางร่างกาย ระบบต่อมไร้ท่อ ลักษณะทางกายภาพ โดยมีความ เชื่อว่า “ปัจจัยทางด้านร่างกายมีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของมนุษย์” และได้ศึกษาถึงสาเหตุของการกระทำผิดของมนุษย์ และแสวงหาข้อพิสูจน์ว่าปัจจัยในทางชีววิทยาเป็นผู้กำหนดการกระทำผิดของมนุษย์และสามารถจำแนกออกจากคนปกติได้ เช่น การศึกษาของซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso) ที่ศึกษาโครงสร้างกะโหลกศีรษะ การศึกษาของเอเนสต์ อัลเบิร์ต ฮูตัน (Ernest Albert Hueton) ที่ศึกษาลักษณะประเภทของร่างกาย การศึกษาของวิลเลียม เชลดอน (William Sheldon) ที่ศึกษาลักษณะประเภทของร่างกาย การศึกษา ความผิดปกติของต่อมไร้ท่อ (Endocrine Abnormality) การศึกษาความผิดปกติของโครโมโซม (Chromosome Abnormality) การศึกษาถึงความบกพร่องทางจิตที่มาจากกำเนิด (Crime And Mental Deficiency) เพราะมีความเชื่อว่าอาชญากรรมเป็นผู้ที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่อง ทางร่างกาย และต่อมาได้มีผู้พิสูจน์ว่าทฤษฎีต่าง ๆ นั้นไม่เป็นความจริงนอกจากนี้ยังมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรคจิตกับอาชญากรรม ซีมัวร์ ฮาเล็ก กล่าวว่าโรคจิตและการกระทำผิดหรืออาชญากรรมมีความสัมพันธ์ดังนี้ โรคจิตและอาชญากรรมเป็นการปรับตัวของบุคคลเนื่องจากความกดดัน ความกดดันที่ทำให้เกิดอาการทางจิตมักเป็นความกดดันที่นำไปสู่การประกอบอาชญากรรม และมักเกิดจากการปรับตัวที่ บกพร่องอย่างไรก็ตามนักจิตเวชก็ยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่า เหตุใดบุคคลซึ่งกระทำผิดหรือไม่กระทำผิด มีบุคลิกลักษณะหรืออุปนิสัยอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน

2. สาเหตุทางด้านสังคม นักสังคมศาสตร์ที่ได้ทำการศึกษาสาเหตุของอาชญากรรมมี 2 แนวทาง คือ

2.1 แนวทางแรก พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมกับโครงสร้างหรือองค์กรทางสังคมและอาชญากรรมมีความสัมพันธ์กับระบบสังคมอย่างไร

2.2 แนวทางที่สอง จะพิจารณาทางด้านกระบวนการของสังคม ซึ่งบุคคลมีแนวโน้มในการประกอบอาชญากรรมมากกว่าการเป็นผู้เคารพหรือปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง นักสังคมศาสตร์ มิได้พิจารณาเฉพาะตัวบุคคล แต่พิจารณาที่แบบแผนแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพยายามแสวงหาคำตอบว่าเหตุใดพลเมืองที่ซึ่งเคารพกฎหมายจึงกลับกลายเป็นผู้ไม่เคารพกฎหมายหรือกระทำความผิดในการศึกษาพฤติกรรมฝ่าฝืนระเบียบของสังคมมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำผิด และแสวงหาแนวทางในการกำหนดนโยบายทางอาญาและการควบคุมอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ยังมี แนวคิดและทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของการกระทำผิด ดังนี้

3. ทฤษฎีกระบวนการทางสังคม (Social Process Theories) กระบวนการทางสังคมมองว่า คนที่ได้ถูกขัดเกลา (Socialization) จากสถาบันต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนที่ทำงาน เป็นต้น ซึ่งถ้าหากเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกและได้รับการสนับสนุน คนจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมเป็นอย่างดี ในทางตรงกันข้ามหากความสัมพันธ์เป็นไปในทางลบ คนก็จะฝ่าฝืนกฎระเบียบนำไปสู่การกระทำผิด ทฤษฎีกระบวนการทางสังคมนี้เชื่อว่า คนไม่ว่าจะเป็นคนเชื้อชาติ ชนชั้น หรือเพศใดก็ตาม ต่างก็มีศักยภาพที่จะเป็นอาชญากรได้ทั้งสิ้น คนจนหรือคนชั้นต่ำมีปัญหาทางเศรษฐกิจสูง ในขณะที่คนชั้นกลางมักมีสังคม ที่ดีกว่า ครอบครัวอบอุ่น ไม่มีปัญหาทาง ด้านเศรษฐกิจมีเพื่อนดีเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงมีโอกาสหรือความสามารถในการกระทำผิดน้อย แต่อย่างไรก็ตามไม่ใช่ที่ชนชั้นกลางหรือกลุ่มที่มีความพร้อมจะไม่กระทำความผิดเลย สิ่งนี้จะขึ้นอยู่กับ การขัดเกลาทางสังคมเป็นสำคัญ เช่นชนชั้นกลางที่มีฐานะดี เลี้ยงลูกแบบตามใจ ไม่ฝึกให้มีความอดทนต้องการอะไรก็จะได้รับเสมอ ๆ ก็อาจจะกลายเป็นคนที่มีโอกาสในการกระทำผิดหรือก่ออาชญากรรมได้เช่นกัน

4. ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relations) เป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทอย่างมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ การสื่อสารที่สร้างความเข้าใจภายในครอบครัว การฝึกให้มีวินัยที่ถูกต้องสามารถกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกของครอบครัวได้ทั้งสิ้น

5. ความสัมพันธ์ของเพื่อน (Peer Relations) นักจิตวิทยาเชื่อว่าเพื่อนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมมนุษย์และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการเลือกที่จะมีพฤติกรรมต่าง ๆ เด็กในแต่ละช่วง เพื่อนจะมีอิทธิพลที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีสถาบันทางสังคมอื่น ๆ

เช่นสถาบันศาสนาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เป็นต้น

6. ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Different Association Theory) เอ็ดวิน เอช ซัทเทอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) ได้พยายามอธิบายพฤติกรรมของกลุ่มอาชญากรอาชีพ (Career Criminal) เช่น อาชญากรปลุกฆาต และหัวขโมยมืออาชีพ การกระทำผิดจากการเรียนรู้ทางสังคม การเรียนรู้ทักษะ (Skill) และแรงจูงใจซึ่งเป็นผลจากการติดต่อกับสัมพันธ์กับคนที่เป็นอาชญากร จึงได้เรียนรู้ค่านิยม ทักษะ และรูปแบบของการประกอบอาชญากรรม หลักการของทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างมีดังนี้

6.1 พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการเรียนรู้พฤติกรรมปกติ

6.2 พฤติกรรมอาชญากรรม เกิดจากการเรียนรู้ในการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเกิดในกลุ่มที่มีความสนิทสนมกัน เช่น ครอบครัวและเพื่อน

6.3 การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม รวมถึงการเรียนรู้เทคนิคการประกอบอาชญากรรมด้วย บางครั้งยาก บางครั้งง่าย

6.4 แนวทางเฉพาะของแรงจูงใจและแรงผลักดันจะเรียนรู้จากการรับรู้หลายด้าน เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เลือกปฏิบัติตามและข้อกฎหมายที่จะละเมิด เพราะปฏิกิริยาการเรียนรู้หลายด้านเกี่ยวกับกฎหมายและสังคมไม่ได้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วไป จึงเกิดจากความขัดแย้งระหว่างทัศนคติของสังคมและบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมของสังคม

6.5 การที่คนกลายเป็นอาชญากร เพราะเห็นผลจากการกระทำผิด ทำให้เขาพอใจ

6.6 บุคคลกลับกลายเป็นผู้กระทำความผิด เพราะการนิยามความหมายในทางที่พอใจฝ่าฝืนกฎหมายมีมากกว่าการนิยามความหมายในทางที่ไม่พอใจจะฝ่าฝืนกฎหมาย

6.7 ผลต่างของการสมาคมอาจจะแตกต่างกันด้านความถี่ ระยะเวลา ลำดับ ความสำคัญ และความแรง หมายความว่า การติดต่อสมาคมกับพฤติกรรมอาชญาและพฤติกรรมต่อต้านมีความแตกต่างกันดังกล่าวขึ้นอยู่กับความถี่ ระยะเวลา ลำดับความสำคัญอันหมายถึง พัฒนาการตั้งแต่เด็กและคงทนถึงตลอดชีวิต

6.8 กระบวนการเรียนรู้กระทำความผิด โดยการติดต่อสมาคมกับแบบแผนอาชญากรรมและการต่อต้านอาชญากรรมจะเกี่ยวข้องกับกลไกทั้งหมด รวมทั้งมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้อื่น หรือการเรียนรู้การกระทำผิด ไม่จำกัดเฉพาะการเลียนแบบเท่านั้น

6.9 แม้ว่าพฤติกรรมอาชญากรรมแสดงให้เห็นถึงความต้องการและค่านิยมทั่วไปแต่ไม่ได้แปลว่าค่านิยมและความต้องการของอาชญากรต้องแตกต่างจากคนทั่วไป เพราะ

อาชญากรและคนทั่วไปต่างก็มีความต้องการและค่านิยมที่ต่างกัน

7. ทฤษฎีประทัประตรา ในทฤษฎีดังกล่าวนี้เชื่อว่า การกระทำผิดที่เกิดขึ้นเพราะสังคม เป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้ประทัประตรา การประทัประตรานั้นจะเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดครั้งแรก และ ผู้กระทำผิดได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานอื่น ๆ ในสังคม สถาบัน เหล่านี้เป็นผู้กำหนดว่าเขามีพฤติกรรมเป็นอาชญากร เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้กระทำผิดก็ยอมรับการ ประทัประตรา และเริ่มต้นกำหนดทิศทางความประพฤติของตนในอนาคตให้สอดคล้องกับการรับรู้ ของสังคมหรืออาจกล่าวได้ว่า การกระทำผิดเกิดขึ้นเพราะปฏิกิริยาระหว่างบุคคลในสังคม หาก กล่าวถึงเรื่องของความเกี่ยวพันทฤษฎีประทัประตราจะมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง เพราะเมื่อผู้ต้องขังถูกจับในการกระทำผิดครั้งแรกแล้ว หลังจากนั้นก็ถูกกระบวนการ ยุติธรรมตัดสินว่าเป็นการกระทำผิดจริงและต้องเข้ารับโทษซึ่งถือเป็นการประทัประตราแล้ว ภายหลังเมื่อพ้นโทษสังคมกลับไม่ให้การยอมรับ แม้ว่าจะได้ผ่านกระบวนการแก้ไขพฤติกรรมเสีย เรียบร้อยแล้วจากกรมราชทัณฑ์ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไข ฟันฟู ตลอดจน พัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิมสังคมไม่ยอมรับจึงเป็นอีก เหตุผลที่สนับสนุนให้ผู้ต้องขังกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยเฉพาะผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมที่มีปัจจัยชัก จูงหลายด้านที่ส่งเสริมให้เกิดการ กระทำผิดซ้ำ สาเหตุของการกระทำผิดของการใช้ยาเสพติดให้ โทษ โดยแบ่งสาเหตุมาจากปัญหาด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ ดังนี้

7.1 ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ความยากจน ความเสื่อมโทรม ครอบครัวไม่ปกติ สุขหรือ โครงสร้างของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะเป็นต้นเหตุของการติดยาเสพติด และมีข้อสังเกต คือ

7.1.1 สาเหตุเหล่านี้มักเกิดในอาณานิคมที่มีการขยายตัวมาก แม้ว่าจะมี บุคคลผู้ติดยาเสพติดในบริเวณนี้มีได้รับการบีบบังคับทางสังคม และบริเวณที่มีความเป็นอยู่ทางสังคม และเศรษฐกิจดีก็ตาม.

7.1.2 จำนวนผู้ที่ไม่ติดยาเสพติดมีมาก และตามปกติจะมากกว่าจำนวนผู้ติดยาเสพติด แม้จะเป็นที่บริเวณบีบบังคับทางเศรษฐกิจ สังคม และเศรษฐกิจอย่างมากก็ตาม

7.1.3 บริเวณที่มีสภาพเศรษฐกิจ สังคม ตกต่ำ อาจจะ ไม่มีผู้ติดยาเสพติดเลย ยาเสพติดมักจะมีในบริเวณที่มีชายอยู่อย่างหนาแน่น ที่ที่ไม่มีการควบคุม ที่ที่มีอาชญากรรมมาก ที่มี พวกโรคสุราเรื้อรังมาก ที่ที่มีการฆ่าตัวตายมาก คลอสเซน (Clausen) กล่าวว่า บริเวณที่มีการติดยาเสพติดมากเป็นบริเวณที่มีอาชญากรวัยรุ่นสูง อัตราโศกณีสูง อัตราครอบครัวแตกแยกสูง และ บริเวณที่ไม่มีความเป็นระเบียบในครอบครัว

7.2 ด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มที่ยึดประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง บางแห่งก็นิยมใช้ยาเสพติดบางประเภทเป็นการทั่วไป ที่เสพเพราะไม่ใช่เพราะติดยาหรือเพราะมีความทุกข์ใจ แต่เสพเพราะกลุ่มเสพ หรือทำตามค่านิยมของกลุ่ม เช่น พวกฮิปปี

7.3 อารมณ์และจิตใจอ่อนไหว

7.3.1 ช่วยปลดปล่อยความทุกข์ใจ อึดอัดใจ ความเจ็บปวดต่าง ๆ

7.3.2 ทดลองของใหม่ เช่น อยากรู้อยากลอง อยากรู้ อยากรทดลอง ในที่สุดเลยติด

7.3.3 ทำตัวเป็นพวกเดียวกัน หรือให้กลุ่มยอมรับตน เช่น ในกลุ่มที่เสพยาเสพติด คนต้องการเข้าร่วมกับกลุ่ม ถ้าไม่เสพก็เข้าไม่ได้ เช่น Hell's Angels ซึ่งเป็นแก๊งมอเตอร์ไซค์ และฮิปปีในสหรัฐอเมริกา ที่ชอบเสพยาเสพติด เป็นต้น

7.3.4 เป็นปฏิกริยาต่อต้าน ไม่ทำตามกฎเกณฑ์ที่คนส่วนใหญ่ทำ อาจจะโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ซึ่งบางกรณีจากการทดสอบทางจิตจะพบว่าอารมณ์และจิตผันแปร และพบว่ามักจะเกิดขึ้นก่อนหน้าเสพยาเสพติดมากกว่าเกิดขึ้นภายหลัง ซึ่งก็มีนักวิชาการหลายคนสนับสนุน เช่น ออสซูเบล (Ausubel) กล่าวว่า ผู้ที่มีความบกพร่องทางจิตมักจะเป็นผู้ติดยาเสพติดส่วนลินเดสมิท (Lindesmith) อ้างว่า จากการศึกษาผู้ติดยาเสพติด พบว่า 86 % ของผู้ติดยาเสพติดเป็นพวกที่ไม่มีความวิตกกังวล โดยอุทิศตัวเองให้หมกมุ่นอยู่กับความสุข ความตื่นเต้น ความอยากลอง อยากรสัมผัส ก่อนพวกนี้จะติดยาเสพติด ประสาทมักจะอ่อน เขาย้ำว่าส่วนใหญ่แล้วมักจะเกิดความพึงพอใจในการเสพยา และไม่สนใจจะเลิก บางคนเสพเพราะขาดความเชื่อมั่นใจตัวเอง บางคนเสพเพราะแรงกระตุ้นที่อยากหาความสุขใส่ตัวมีข้อน่าสังเกตว่า พวกติดยามักจะอยู่ในที่ที่เสื่อมโทรม ที่มีคนอยู่หนาแน่น ที่มีสภาพการครองชีพต่ำ และมีสถานภาพเป็นคนกลุ่มน้อยในสังคมและจากการศึกษา ปรากฏว่าประมาณ 97 % มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ราบรื่น เช่น บิดามารดาแยกกันอยู่ หรือหย่าร้างหรือผู้ปกครองทารุณ เด็ดขาดความอบอุ่น เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว สาเหตุของการกระทำความผิดในการใช้ยาเสพติดให้โทษ นั้นเกิดจากการที่ถูกชักชวน ซึ่งอาจจะมาจากเพื่อนที่ติดยาเสพติดแล้วชักชวนให้เสพ บางคนเกิดความอยากรู้อยากลอง หรือคิดคะนองว่าถ้าเสพแล้วจะเป็นอย่างไร แต่บางคนอาจจะถูกหลอกลวง เนื่องจากความทำไม่ถึงการณ์ ทั้งนี้ สาเหตุเกิดมาจากเหตุผลทางกาย ที่นำยาเสพติดมารักษาอาการเจ็บปวดทางกายเพื่อช่วยระงับอาการปวดชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง และอาจจะเกิดจากสาเหตุทางจิตใจ มีความกลัดกลุ้ม กังวลใจ หวาดกลัว ผิดหวัง มีปัญหาในครอบครัว ขาดความเอาใจใส่กันในครอบครัว เป็นเด็กบ้านแตก (Broken Home) เมื่อขาดความสุขจึงเสพยาให้สบายใจขึ้นทั้งนี้ สภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น ละแวกรอบบ้าน มีแต่ผู้ค้ายาเสพติด ตลอดจนญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงก็ติดยา แม้ว่าจะรักษาบ้าบักให้หาย หรือได้รับการปล่อยตัวจากการลงโทษ แต่สภาพแวดล้อมไม่เปลี่ยนบุคคลนั้นก็กลับไป

กระทำผิดอีกเช่นเดิม

สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ (2549 : 5) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาสาเหตุที่เด็กและวัยรุ่นกระทำผิดซ้ำ

ปัจจุบันเด็กและเยาวชนซึ่งได้รับการปล่อยตัวไปจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว กลับมากระทำผิดซ้ำคิดเป็นร้อยละ 33 ของผู้เคยกระทำผิด จากวิเคราะห์ พบว่า สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมีด้วยกันหลายสาเหตุ เป็นคั่นว่าสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม สาเหตุมาจากครอบครัว กล่าวคือ สาเหตุมาจากการ ตีตราของสังคม โดยเมื่อเด็กและเยาวชนเข้าไปอยู่ในกระบวนการยุติธรรมแล้วเกิดความรู้สึกเป็นลบต่อทุกอย่าง เมื่อเด็กและเยาวชนพ้นออกไปจึงมีความรู้สึกต่อต้านสังคม การกระทำผิดอีกครั้งจึงรุนแรง โดยกฎ ระเบียบของสังคมไม่อาจยับยั้งแรงต่อต้านสังคมนี้ได้ สาเหตุมาจากบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนเอง คือไม่สามารถกล่อมเกลารหรือขัดเกล่าได้อีกแล้ว เพราะเด็กและเยาวชนมีบุคลิกภาพที่ติดอยู่กับการกระทำผิด โดยหากเป็นคนก้าวร้าวก็ก้าวร้าวอย่างรุนแรงซึ่งการขัดเกล่าหรือการแก้ไขต้องใช้เวลาานาน แต่เด็กและเยาวชนเหล่านี้เมื่อเข้าไปอยู่ในสถานฝึกอบรมเพียงระยะสั้น ๆ เวลาที่จะขัดเกล่าหรือแก้ไขบุคลิกภาพจึงไม่พอ ดังนั้นเมื่อกลับออกไปก็กระทำผิดอีกสาเหตุจากการมิได้รับการอบรมสั่งสอนหรือขัดเกล่าให้กลับตนเป็นคนดีคืนสู่สังคมเมื่อเด็กและเยาวชนกลับออกไปสู่สังคม แต่สังคมเป็นลบ ในบางยุคสังคมล้มการให้อภัยหรือให้ในสิ่งที่ดี เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเหล่านี้เปรียบเหมือนคนเป็นโรคพอแข็งแรงพร้อมที่จะกลับบ้านได้แต่ร่างกายยังต้องการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมซึ่งภูมิคุ้มกันทางสังคมต้องได้มาจากสิ่งแวดล้อม ได้มาจากครอบครัว ได้มาจากโรงเรียนที่เด็กและเยาวชนเรียนอยู่ ได้มาจากสังคมที่เด็กและเยาวชนเกี่ยวข้อง สิ่งต่าง ๆ ข้างต้นจะเป็นตัวเพิ่มภูมิคุ้มกันทางให้กับเด็กและเยาวชนเหล่านี้แต่กลับให้ไม่ได้ ขณะที่เด็กและเยาวชนกำลังจะพัฒนาภูมิคุ้มกันทางซึ่งเหลืออยู่น้อยมาก พอออกจากระบบโดย ไม่มีการพัฒนาภูมิคุ้มกันทางต่อไปและเมื่อภูมิคุ้มกันนั้นหมดไปก็จะกลับไปสู่ภาวะเดิมคือการกระทำผิดซ้ำนั่นเอง

ดังนั้น จะเป็นไปได้หรือไม่ถ้าสิ่งแวดล้อมข้างนอกเป็นลบทั้งหมด แต่ในสถานฝึกอบรมที่มีหลักปรัชญา (Philosophy) แนวคิดที่จะสร้างภูมิคุ้มกันทาง ต้องการสร้างให้เด็กและเยาวชนเกิดความอบอุ่น ต้องการสร้างสิ่งชดเชยที่เด็กและเยาวชน ไม่ได้รับจากข้างนอกสถานฝึกอบรม หากเด็กและเยาวชนได้รับสิ่งเหล่านี้แล้วต้องปล่อยให้เด็กและเยาวชนกลับไปสู่สถานที่ที่เขาไม่ต้องการจะอยู่ ความต้องการเล็กๆของเขาต้องการอยู่ในสถานฝึกอบรมที่เขารู้สึกอบอุ่น กรณีนี้สมมุติได้ว่าถ้าเราอยู่บ้านแล้วไม่มีความสุข เมื่อเขาส่งเราไปอยู่อีกบ้านหลังหนึ่งเรามีความสุข แล้วเขาจะส่งเรากลับไปที่บ้านเดิม เราจะอยากกลับไปที่บ้านเดิมหรือไม่ อีกกรณีหนึ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นกลุ่มที่เป็นลบ แต่ในกลุ่มนี้ยังมีเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้เป็น โดยบุคลิกภาพ

หรือไม่ได้เป็นอย่างมากมาย เด็กหรือเยาวชนพวกนี้จะถูกนำไปรับการฝึกอบรมรวมกันหมด ทำให้ไม่
 จึงไม่กันเอากลุ่มนี้ออกมา เพราะเด็กและเยาวชนจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่และสามารถเอากลับ
 ออกมาสู่สังคม ได้ง่ายที่สุด ดังนั้นหากเป็นเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดรุนแรง โดยสันดานหรือ
 กระทำผิดรุนแรงปานกลางพวกนี้อาจต้องปล่อยให้ไปรับกรรมส่วนเด็กหรือเยาวชนที่ไม่ได้กระทำ
 ผิดโดยบุคลิกภาพหรือไม่ได้รุนแรง ไม่ได้ตั้งใจแต่ด้วยความพลั้งพลาดไป หากนำไปรวมอยู่กับพวก
 ร้ายแรงหรือปานกลางมันจะไม่เป็นการยุติธรรม และอาจทำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นเกิดความก้าวร้าว
 รุนแรงตามกลุ่มที่เข้าไปอยู่ด้วย จึงควรวางวิธีการที่ต้องแยกเด็กหรือเยาวชนพวกนี้ออกมาจากกลุ่มที่
 ถูกตราหน้าว่าเป็นคนเลวได้ โดยมีการจำแนกเด็กและเยาวชนแล้วเมื่อแก้ไขให้ ภูมิคุ้มกันแล้วก็
 ช่วยดูแลจนเห็นว่าเด็กและเยาวชนนั้นกลับเป็นคนดีสู่สังคมได้แล้วติดตามดูแลพฤติกรรมระยะยาว
 ซึ่งส่วนนี้น่าจะทำเป็นแนวทางนำร่องโดยการใช้งบประมาณไม่มาก

สาเหตุจากผิดปกติทางบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนคนนั้นเอง มีปัญหา
 บุคลิกภาพตั้งแต่เกิดมาจนยากที่จะแก้ไข เพราะเด็กไม่ได้รับภูมิคุ้มกันมาเลย บุคลิกภาพผิดปกติ
 ซึ่งช่วยไม่ได้ เด็กและเยาวชนพวกนี้ยังต้องให้ความรักความอบอุ่นอย่างสูงเมื่อเป็นเด็ก แต่เด็กและ
 เยาวชนพวกนี้ถือกำเนิดไม่ได้ เด็กและเยาวชนพวกนี้เกิดมาในครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วย หรือ
 อยู่ด้วยไม่ได้ บางครอบครัวพ่อแม่อยู่ด้วยไม่ได้เพราะพ่อแม่ต้องทำมาหากินแล้ว ไม่มีใครดูแล เด็ก
 ปกติต้องการความรัก ความอบอุ่น ต้องการเวลา ต้องการความสนใจจากพ่อแม่ แล้วเด็กที่ผิดปกติ
 ต้องการสิ่งเหล่านี้เป็นสองเท่า ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่จึงมาจากเด็กและเยาวชน
 พวกนี้ เด็กและเยาวชนที่มีความผิดปกติทางบุคลิกภาพ แยกได้ 2 กลุ่ม คือกลุ่มประเภทรุนแรง
 Aggressive จะเป็น Type ประเภท Passive Type แล้วขาดความรัก ความอบอุ่น Passive จะเจ็บอยู่
 แล้ว และมามีปัญหาด้านบุคลิกภาพ มีความผิดปกติ มันจึงเป็นสองเท่า อีกกลุ่มประเภท Active เด็ก
 พวกนี้ เกเร ส่วนประเภท Passive เด็กพวกนี้กระด้าง บอกได้โดยวลีลักษณะ Passive Aggressive
 บุคลิกภาพไม่ Active เต็ดขาดถ้ากระด้าง เด็กกระด้างต้องให้ความเข้าใจเขาเพราะว่าเด็กพวกนี้มี
 ลักษณะต่อต้านสังคมอยู่ข้างใน ส่วนเด็กเกเรมีลักษณะต่อต้านสังคมน้อยกว่าเด็กกระด้าง เมื่อเด็ก
 พวกนี้เข้ามาต้องจำแนกเป็นเด็กเกเรหรือเด็กกระด้าง โดยเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลต้องมีความรู้ว่าจะเด็กกระด้าง
 ต้องนุ่มนวลและสงบประมาทไม่ได้ ถ้าสงบประมาทยิ่งหนักเข้าไป ต้องยกย่องเข้าไว้สาเหตุเกิดจาก
 ความรู้สึกทางลบทำให้กลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้ายตลอดเวลา ทุกอย่างไม่มีบวก เป็นลบหมด
 ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน สังคม ไม่มีใครช่วยเหลือเลย ตราหน้า ตราบาปว่ามันเลว ผิดครั้ง
 เดียวพูดอยู่ข้างนั้น เมื่อเด็กพวกนี้เข้ามาอยู่ในสถานฝึกอบรมใช้ชีวิตตราหน้า เพราะข้างนอกไม่รับ
 พยายามแก้ไขให้เขา รับว่ามันก็มีบางที่เหมือนกันที่เป็นบวก มันไม่มีดสนิท มันมีบางที่เหมือนกันที่
 แสงมันผ่านเข้ามาได้ เขาก็จะมีความหวังอีกจุดหนึ่งเมื่อส่งเขาออกไป พ่อแม่เอื้อมระอาเต็มที บาง

รายพ่อแม่เป็นคนบอกให้เอาเก็บไว้ด้วย แล้วเวลาที่เขาบอกว่าเด็กได้กำหนดที่จะกลับบ้านแล้ว พ่อแม่บอกว่าไม่เอา ยังไม่มีเวลาดูแล เด็กจะรู้สึกรังเกียจอย่างไร เพราะเด็กจะดีจะชั่วแค่ไหน หากหนีออกไปก็จะไปที่บ้าน มันต้องการความรักจากพ่อแม่ แต่พ่อแม่ไม่มีเหยื่อไยเลย อันนี้เป็นอีกจุดหนึ่งที่ทำให้หวนกลับไปทำความเข้าใจอีกครั้งหนึ่งและหนักยิ่งขึ้นสาเหตุทางเศรษฐกิจ อาชีพหรือวิชาความรู้ที่ฝึกรอบรมให้ เพราะเราไม่ได้ศึกษานิสัยลักษณะของเด็ก โดยเด็กบางคน ความอดทนสั้น บางคนมีความอดทนอดทน เด็กบางคน (Active Type Personality) บางคน (Passive Type Personality) อาชีพที่ฝึกจะต้องมีประเภทแม้ไม่สามารถสนองความต้องการได้ทุกคน แต่ต้องแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ สำหรับกลุ่มประเภทนี้ประเภทนี้ เอาภาพรวมเป็นกลุ่ม แต่ความจริงเราไม่มีเลย มีอาชีพสองอาชีพเราไม่ได้คำนึงเลยว่าสำหรับกลุ่มไหน เด็กมันก็เข้าไปฝึก พอฝึกมามันก็เป็นอย่างเดียว พอออกมามันไปหาการทำงาน แต่ลักษณะ ของมัน Personality ของมันแล้วปัญหาที่เด็กมีอยู่ทำให้เด็กไม่สามารถปฏิบัติงานได้สม่ำเสมอ มันก็หยุดงานขาดงาน เขาก็ไล่มันออก เด็กก็ยังต่อต้านสังคมสูงเข้าไปใหญ่ เพราะฉะนั้นการเลือกอาชีพฝึกไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องไปฝึกสำหรับเด็กทุกคน แต่แบ่งเด็กกลุ่มสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชน อันนี้ควบคุมไม่ได้เลยแม้เด็กและเยาวชนซึ่งเราฝึกรอบรมอย่างดี แต่ไม่ได้นึกไปว่าเด็กและเยาวชนที่ฝึกรอบรม เช่น ฝึกรอบรมเป็นเวลา 6 เดือน กำลังจะกลับมาดี พอกลับไปสู่ที่เดิมก็ล้มในสิ่งที่ฝึกรอบรมมาหมดเลยเพราะมันยังไม่ลงลึก การฝึกให้ลงลึกมันต้องฝึกรอบรมมาตั้งแต่เป็นทารก แต่เด็กพวกนี้มัน โตมาเป็นวัยรุ่น มันจึงได้แก่ปู่ซึ่งผิดเพราะฉะนั้น จึงได้เสนอให้มีการจำแนกแบ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อฝึกรอบรมเด็กและเยาวชนที่สามารถแก้ไข ได้ อันจะทำให้ไม่ต้องสูญเสียงบประมาณที่ลงทุนไป

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด

การศึกษาถึงสาเหตุการกระทำผิดหรือสาเหตุแห่งอาชญากรรมได้มีมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 กล่าวคือจากสำนัก Positive School โดยมี ลอมโบรโซ กาโรเฟโล และเฟอรัรี เป็นผู้ริเริ่มศึกษาสาเหตุแห่งอาชญากรรมจากสภาพความบกพร่องทางกายภาพและการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ ต่อมาเมื่อการศึกษาทางสังคมวิทยาได้ขยายกว้างขวางออกไป นักสังคมวิทยาผู้ติดตามผลงานการศึกษาของเคอร์ไคม์

เคอร์ไคม์ (Durkheim) ได้ให้ความสนใจต่อสาเหตุแห่งอาชญากรรมในแง่ของสังคมวิทยาและพร้อม ๆ กันนั้น ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freud) ก็ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งอาชญากรรมอีกสาขาหนึ่ง นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาจึงได้เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าสาเหตุแห่งอาชญากรรมมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องผสมผสานกันอยู่ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้กระทำผิดและปัจจัยทางกายภาพ
2. ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม
3. ปัจจัยด้านจิตใจ

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้กระทำผิดและปัจจัยทางกายภาพ

สัมพันธ์ ศิริมา, สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ (2549 : 124) ได้กล่าวถึง สาเหตุจาก ผิดปกติทางบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนคนนั่นเอง มีปัญหาบุคลิกภาพตั้งแต่เกิดมาจนยากที่จะแก้ไข เพราะเด็กไม่ได้รับภูมิคุ้มกันมาเลย บุคลิกภาพผิดปกติซึ่งช่วยไม่ได้ เด็กและเยาวชนพวกนี้ยังต้องให้ความรักความอบอุ่นอย่างสูงเมื่อเป็นเด็ก แต่เด็กและเยาวชนพวกนี้เลือกเกิดไม่ได้ เด็กและเยาวชนพวกนี้เกิดมาในครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วย หรืออยู่ด้วยไม่ได้ บางครอบครัวพ่อแม่อยู่ด้วยไม่ได้เพราะพ่อแม่ต้องทำมาหากินแล้วไม่มีใครดูแล เด็กปกติต้องการความรัก ความอบอุ่น ต้องการเวลา ต้องการความสนใจจากพ่อแม่ แล้วเด็กที่ผิดปกติต้องการสิ่งเหล่านี้เป็นสองเท่า ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่จึงมาจากเด็กและเยาวชนพวกนี้ เด็กและเยาวชนที่มีความผิดปกติทางบุคลิกภาพ แยกได้ 2 กลุ่ม คือกลุ่มประเภทรุนแรง Aggressive จะเป็น Type ประเภท Passive Type แล้วขาดความรัก ความอบอุ่น Passive จะเจ็บอยู่แล้ว และมามีปัญหาด้านบุคลิกภาพ มีความผิดปกติ มันจึงเป็นสองเท่า อีกกลุ่มประเภท Active เด็กพวกนี้เกร ส่วนประเภท Passive เด็กพวกนี้กระด้าง บอกได้เลยว่าลักษณะ Passive Aggressive บุคลิกภาพไม่ Active เด็ดขาดถ้ากระด้างเด็กกระด้างต้องให้ความเข้าใจเขาเพราะว่าเด็กพวกนี้มีลักษณะต่อต้านสังคมอยู่ข้างใน ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่ จะมีสภาวะความสับสนทางจิตใจ เพราะขาดความรัก ความอบอุ่นจากบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองในครอบครัว เป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว ไม่ได้ได้รับความเอาใจใส่ จึงทำให้เด็กมีจิตใจแข็งกระด้าง กลายเป็นเด็กเกร และชอบกระทำความผิด

2. ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม

สิทธิพร เจริญพุด และ คณะ (2551 : 21) ได้อธิบายความเกี่ยวโยงและซับซ้อนทางสังคมต่อพฤติกรรมมนุษย์

แผนภาพที่ 2 ความเกี่ยวข้องที่ซับซ้อนของกระบวนการทางสังคมที่ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์
ที่มา : สิทธิพร เจริญพุด และ คณะ (2551 : 21)

3. ปัจจัยด้านจิตใจ สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดครั้งแรกคือ

3.1 สถานการณ์ล่อแหลมต่อการกระทำผิด เช่น การอยากรู้อยากลอง การศึกษาระดับของวัยรุ่น อยากรู้ให้กลุ่ม ขอมรับ (นุชนาถ มุจรู. 2554 : 21)

3.2 ความยากแค้นในการกระทำผิด จากวิเคราะห์ พบว่า สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมีด้วยกันหลายสาเหตุ เป็นต้นว่าสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม สาเหตุมาจากครอบครัว กล่าวคือ สาเหตุมาจากการตีตราของสังคม โดยเมื่อเด็กและเยาวชนเข้าไปอยู่ในกระบวนการยุติธรรมแล้วเกิดความรู้สึกเป็นลบต่อทุกอย่าง เมื่อเด็กและเยาวชนพ้นออกไปจึงมีความรู้สึกต่อต้านสังคม การกระทำผิดอีกครั้งจึงรุนแรงโดยกฎระเบียบของสังคมไม่อาจยับยั้งแรงต่อต้านสังคมนี้ได้ สาเหตุมาจากบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนเอง คือ ไม่สามารถกล่อมเกลารหรือขัดเกลารได้อีกแล้ว เพราะเด็กและเยาวชนมีบุคลิกภาพที่ติดอยู่กับการกระทำผิด โดยหากเป็นคนก้าวร้าวก็ก้าวร้าวอย่างรุนแรง

3.3 ความรู้สึกสำนึกในการกระทำผิด สาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมครั้งแรกมาจากปัจจัยภายในร่างกายของบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคม แต่เบรทเวทไม่ได้ให้ความสนใจกับสาเหตุของพฤติกรรมครั้งแรกมาก กลับมาให้ความสนใจกับสาเหตุของพฤติกรรมครั้งต่อไป โดยนำเสนอว่าพฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคลจะลดน้อยหรือเพิ่มมากขึ้นจะขึ้นอยู่กับกลไกควบคุมทางสังคมหากสังคมใดมีกระบวนการที่ตราหน้าหรือทำให้บุคคลได้รับความอับอาย บุคคลก็จะมีพฤติกรรมอาชญากรรมมากขึ้นและไม่สามารถแก้ไขได้ ในทางตรงข้ามหากบุคคลได้กระทำผิดและถูกดำเนินการ โดยกระบวนการให้อภัยและยินดีรับบุคคลดังกล่าวกลับเข้ามาในสังคมหรือที่เรียกว่ากระบวนการทำให้บุคคลไม่รู้สึกอับอาย บุคคลนั้นก็จะมีสำนึกผิดและงดเว้นหรือเลิกพฤติกรรมอาชญากรรมเบรทเวทเน้นย้ำว่าสาเหตุที่การตีตราทำให้บุคคลที่กระทำผิดได้รับความอับอาย ก็เนื่องมาจากเป็นกระบวนการที่มีลักษณะดังนี้ คือ ไม่คำนึงถึงมนุษยธรรม เป็นการตีตราที่ตัวบุคคลโดยไม่คำนึงถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้น และทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนมาเป็นสัญลักษณ์ของตัวบุคคลที่ถูกตีตรา

3.4 การชั่งใจในการกระทำผิด พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการที่บุคคลได้เรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมและมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายนั้น ความผูกพันกับเพื่อนจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนทั้งในด้านความรู้พฤติกรรมและความเห็นด้วยกับพฤติกรรมดังกล่าว เยาวชนที่มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นคนดีมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ดีและความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ถูกกฎหมายในทางตรงข้าม เยาวชนที่มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นอาชญากร จะมีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมอาชญากรรมและเห็นด้วยกับพฤติกรรมอาชญากรรมบุคคลจะเรียนรู้ทั้งพฤติกรรมและความเชื่อในอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่อยู่ใกล้ชิดกับบุคคล ปัจจัย 2 ประการที่อาจทำให้การคบหาสมาคมมีความจำกัด ปัจจัยแรกคือ โอกาสในการกระทำผิด กล่าวคือ แม้ว่าบุคคลจะมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย แต่หากว่าบุคคลดังกล่าว ไม่มีโอกาสกระทำผิดกฎหมาย บุคคลนั้นก็อาจจะไม่ประกอบอาชญากรรม บุคคลจะมองเห็นถึงกรณีโอกาสในการกระทำผิดไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะประกอบอาชญากรรมด้วย ดังนั้นการที่บุคคลจะประกอบอาชญากรรมจะต้องเป็นบุคคลที่เรียนรู้และมีความชำนาญในการประกอบอาชญากรรมด้วยปัจจัยที่สอง คือ ทางเลือกพฤติกรรมอื่นนอกเหนือจากพฤติกรรมผิดกฎหมาย หากบุคคลมีทางเลือกที่ดีกว่าการประกอบอาชญากรรม บุคคลอาจจะไม่ตัดสินใจประกอบอาชญากรรม (สุรีย์ กาญจนะวงศ์ และคณะ. 2549 : 19 - 24)

ขั้นตอนกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่เด็ก และเยาวชนกระทำความผิด

1. ชั้นพนักงานสอบสวน

ในกรณีมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งกระทำความผิด เจ้าพนักงาน ตำรวจที่ทำการจับกุม จะต้องแจ้งแก่เด็กหรือเยาวชนว่าต้องถูกจับกุม และแจ้งข้อกล่าวหาพร้อมทั้งสิทธิตามกฎหมายให้ทราบ ถ้าขณะจับกุมมีผู้ปกครองอยู่ด้วยในขณะนั้น ให้เจ้าพนักงานแจ้งเหตุแห่งการจับกุมให้บุคคลดังกล่าวทราบ แล้วนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนโดยเร็ว เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับเด็กหรือเยาวชนให้สืบถามข้อมูลเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน ตลอดจนสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ปกครอง และแจ้งข้อหาให้ทราบ รวมทั้งแจ้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในอำนาจ และพนักงานสอบสวนต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนมาศาล เพื่อตรวจสอบการจับกุมทันทีภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน โดยในชั้นตรวจสอบการจับกุม หากเด็กหรือเยาวชนยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลตั้งที่ปรึกษากฎหมาย พนักงานอัยการจะต้องยื่นฟ้องศาลภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ถูกจับกุม ยกเว้นในกรณีที่มิวันผิดฟ้อง

2. ชั้นพิจารณาตรวจสอบการจับ

เมื่อเด็กหรือเยาวชนถูกจับกุมนำตัวมาศาลเพื่อพิจารณาตรวจสอบการจับกุม ผู้ปกครองมีหน้าที่ ดังนี้

- 2.1 นำหลักฐานแสดงอายุเด็กหรือเยาวชน เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน สูติบัตร (ใบเกิด) บัตรประจำตัวประชาชน (ถ่ายเอกสารมาด้วย)
- 2.2 หากเป็นนักเรียนให้นำหลักฐานมาแสดง
- 2.3 แต่งกายสุภาพเรียบร้อย
- 2.4 หากประสงค์จะประกันตัวให้นำหลักฐานตามข้อที่ 1 เพื่อยื่นคำร้องขอประกันตัวกรณีได้ประกันตัว ให้ผู้ประกันนำเด็กหรือเยาวชนมารายงานตัวที่ศาลตามกำหนดนัดทุกครั้ง

3. การฟ้องคดีอาญา

ต้องยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจ ไม่คำนึงว่าขณะยื่นฟ้องจำเลยมีอายุเกินเยาวชนแล้วหรือไม่

4. การแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมาย

ศาลเยาวชนและครอบครัวจะมีการตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้แก่ผู้ต้องหาในชั้น

พิจารณาตรวจสอบการจับและจำเลยในคดีอาญาในชั้นพิจารณา โดยจะมีทนายความแก้คดีแทนไม่ได้ แต่มีที่ปรึกษากฎหมายซึ่งปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับทนายความคอยช่วยดูแลคดี กรณีที่ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายจำเลยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและไม่ต้องเสียค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการใด ๆ ให้แก่ที่ปรึกษากฎหมายทั้งสิ้น

5. การพิจารณาคดีในศาล

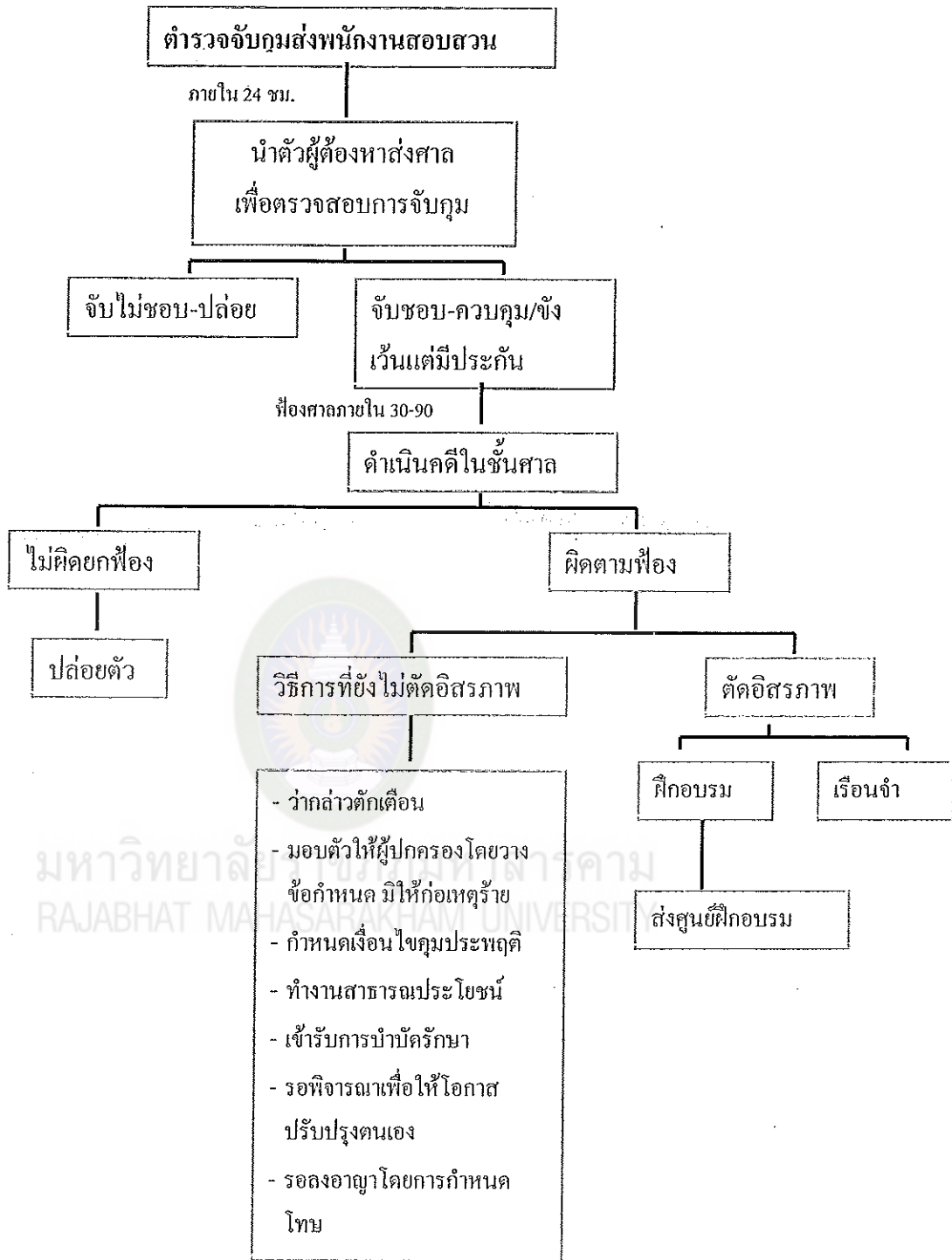
ศาลจะรับฟังข้อเท็จจริง เกี่ยวกับจำเลยและของผู้ปกครองที่จำเลยอาศัยอยู่หรือที่ให้การศึกษาหรือให้ที่ทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องในประเด็นที่ต้องพิจารณาแม้ข้อเท็จจริงดังกล่าวจะไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่ถูกฟ้อง โดยไม่ต้องมีพยานบุคคลประกอบรายงานนั้นก็ได้ แต่ถ้ศาลจะรับฟัง และรายงานเช่นนั้นเป็นผลร้ายแก่จำเลยแล้ว ให้ศาลแจ้งข้อความตามรายงานนั้นให้จำเลยทราบ ซึ่งจำเลยมีสิทธิที่จะแถลงคัดค้านและสืบพยานหักล้างได้

6. การสืบพยาน

ศาลจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลย การสืบพยานลับหลังจะกระทำได้ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่สามารถมาฟังการพิจารณาเฉพาะการสืบพยานในข้อที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ แต่ทั้งนี้ต้องกระทำต่อหน้าที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน หนึ่งระหว่างการพิจารณาห้ามมิให้มีการพินชนากับเด็ก เว้นแต่มีความคิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปีขึ้นไป และระหว่างควบคุมตัวก่อนเข้าห้องพิจารณา ต้องจัดมิให้ปะปนกับผู้ใหญ่ อีกทั้งการพิจารณาจะต้องกระทำเป็นการลับเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้น

7. การอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ให้กระทำเป็นความลับ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นที่มีสิทธิที่เข้าฟังได้ กรณีที่ศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษามือศาลสอบถามผู้เสียหายแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวแล้วมอบให้ผู้ปกครองดูแล โดยมีหลักประกันหรือไม่มีหลักประกัน โดยกำหนดเงื่อนไข เช่น ให้รายงานตัวต่อพนักงานคุมความประพฤติภายในระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินกว่าจำเลยมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ หรือส่งตัวไปสถานพินิจฯ และใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชน

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนในการปฏิบัติคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม
ที่มา : ศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชนและ
ครอบครัวประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

8. แนวทางการแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชนกระทำผิด คือแนวทางการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชนและครอบครัว ประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

ตามที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม ได้จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชน และครอบครัว ประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม เพื่อดำเนินการให้คำปรึกษาแนะนำทางจิตวิทยาและสิ่งแวดล้อมทางสังคม จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู รวมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือสนับสนุนเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้สามารถอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างปกติสุข ศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชน และครอบครัว จึงกำหนดแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแนะนำและวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชนและครอบครัว ดังนี้

9. แนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชนและครอบครัว

9.1 การนำคดีเข้าสู่ระบบกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเพื่อรับคำปรึกษาแนะนำ

9.1.1 ศาลมีคำสั่งปล่อยชั่วคราว โดยมีเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับ

คำปรึกษาแนะนำ (ม.73 วรรคท้าย) ในชั้นตรวจสอบการจับ

9.1.2 ศาลมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราว โดยมีเงื่อนไขให้เข้ารับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรับคำปรึกษาแนะนำก่อนมีคำพิพากษา (ม.132)

9.1.3 ศาลมีคำพิพากษาปล่อยเด็กหรือเยาวชน โดยกำหนดเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับคำปรึกษาแนะนำ แก้ไขบำบัดฟื้นฟู เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี (ม.138)

9.2 การกำหนดวันนัดแรก

ให้เจ้าหน้าที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนพร้อมนายประกันและผู้ปกครองไปพบเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จัดตั้งสำนวน กรอกประวัติในแบบคัดกรองเบื้องต้น ลงชื่อทราบวันนัดและอธิบายให้เด็กหรือเยาวชนเข้าใจเหตุผลความจำเป็นในการเข้าสู่ศูนย์ให้คำปรึกษาฯตามนัด

9.3 การจัดทำบัญชีนัดและเสนอสำนวนจ่าย

จัดทำบัญชี ชื่อ - สกุล ข้อหา เหตุที่รับคำปรึกษา วันเวลานัด เรื่อง ตามลำดับในแต่ละสัปดาห์ เสนอผู้พิพากษาประจำศูนย์ เพื่อแต่งตั้งผู้ให้คำปรึกษาในแต่ละวัน

9.4 การแต่งตั้งผู้ให้คำปรึกษา จัดทำบัญชีเวรปฏิบัติงานตามความสมัครใจของผู้ให้คำปรึกษา เฉลี่ยผู้ให้คำปรึกษา 1 คน ให้คำปรึกษาไม่เกิน 3 ราย/วัน เสนอสำนวนพร้อมบัญชีนัด

ให้ผู้พิพากษาประจำศูนย์แต่งตั้งผู้ให้คำปรึกษาแต่ละสำนวน

9.5 การเตรียมการสำหรับวันนัดรับคำปรึกษา

9.5.1 เบิกสำนวนของวันนัดมาเตรียมความพร้อม

9.5.2 เมื่อผู้รับคำปรึกษามารายงานตัวให้นำสำนวนที่เตรียมไว้มาตรวจสอบ

ชื่อ – สกุล

9.5.3 เตรียมห้องให้คำปรึกษา

9.5.4 นำผู้รับคำปรึกษาไปรอให้คำปรึกษาและแจ้งผู้ให้คำปรึกษาทราบเพื่อให้

คำปรึกษา

9.6 การให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง

9.6.1 ในวันนัดครั้งแรกผู้ให้คำปรึกษาแนะนำวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา ระยะเวลา ที่พูดคุย การเก็บรักษาความลับ และไม่เป็นผลร้ายแก่คดี

9.6.2 แจ้งให้ทราบว่า การให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง จะมีการให้ข้อตกลงแก่ผู้รับ คำปรึกษานำไปปฏิบัติตาม

9.6.3 เมื่อให้คำปรึกษาเสร็จ บันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์พร้อมทั้งนัดให้มา รับคำปรึกษาในครั้งถัดไปเพื่อติดตามผล

9.7 การนัดครั้งต่อไป

9.7.1 ควรมารับคำปรึกษา อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 4 ครั้ง

9.7.2 กรณีก่อนฟ้องนัดแต่ละครั้งห่างกันประมาณ 15 วัน (ตามวันครบกำหนด รายงานตัว)

9.7.3 แต่หากเป็นคดีก่อนคำพิพากษาหรือศาลมีคำพิพากษาแล้ว อาจให้รับ คำปรึกษาเป็นระยะเวลา 1 เดือน หรือ 2 เดือน ต่อครั้ง

9.7.4 ผู้ให้คำปรึกษากำหนดวันนัด เจ้าหน้าที่ศูนย์ลงวันนัดที่สำนวน สมุดนัด พร้อมทั้งลงในระบบคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลบัญชีนัดในแต่ละวันว่ามีกี่สำนวนและใครเป็นผู้ให้คำปรึกษา

9.8 การสิ้นสุดการปรึกษาหรือยุติการปรึกษา

9.8.1 ในกรณีผู้รับคำปรึกษามาตามนัดครบทุกครั้งที่ (ประมาณ 4 ครั้ง หรือ มากกว่านั้น) และผู้ให้คำปรึกษา เห็นว่าผู้รับคำปรึกษามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นจน เป็นที่น่าพอใจ ผู้ให้คำปรึกษาจะเสนอให้การปรึกษาสิ้นสุด

9.8.2 นักจิตวิทยาจัดทำรายงานเจ้าหน้าที่เสนอศาล พร้อมทั้งความเห็นของผู้ให้ คำปรึกษา

9.8.3 ผู้พิพากษาประจำศูนย์มีคำสั่งให้สิ้นสุดการให้คำปรึกษา

9.9 การส่งต่อไปรับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูยังสถานพยาบาล

9.9.1 กรณีผู้รับคำปรึกษามีอาการจิตเวชผิดปกติอย่างเรื้อรัง หรือมีอาการป่วยทางด้านจิตเวช ผู้ให้คำปรึกษาอาจเสนอความเห็นให้ส่งต่อไปบำบัดยังโรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติหรือสถานพยาบาลที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน

9.9.2 ผู้พิพากษาประจำศูนย์ มีคำสั่งให้ส่งเด็กหรือเยาวชนเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลที่เหมาะสม

9.9.3 เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จัดทำรายละเอียดและออกหนังสือส่งตัวเด็กหรือเยาวชน เพื่อนำไปรับการรักษาพยาบาลยังสถานพยาบาลที่ระบุไว้ในหนังสือส่งตัว

9.9.4 รวบรวมสำนวนและติดตามผลการบำบัดรักษาเข้าสำนวนและจัดทำรายงานเจ้าหน้าที่เสนอศาล

9.9.5 กรณีส่งต่อไปเข้าร่วมกิจกรรมบำบัดหรือเข้ารับการสงเคราะห์ช่วยเหลือให้ปฏิบัติทำนองเดียวกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

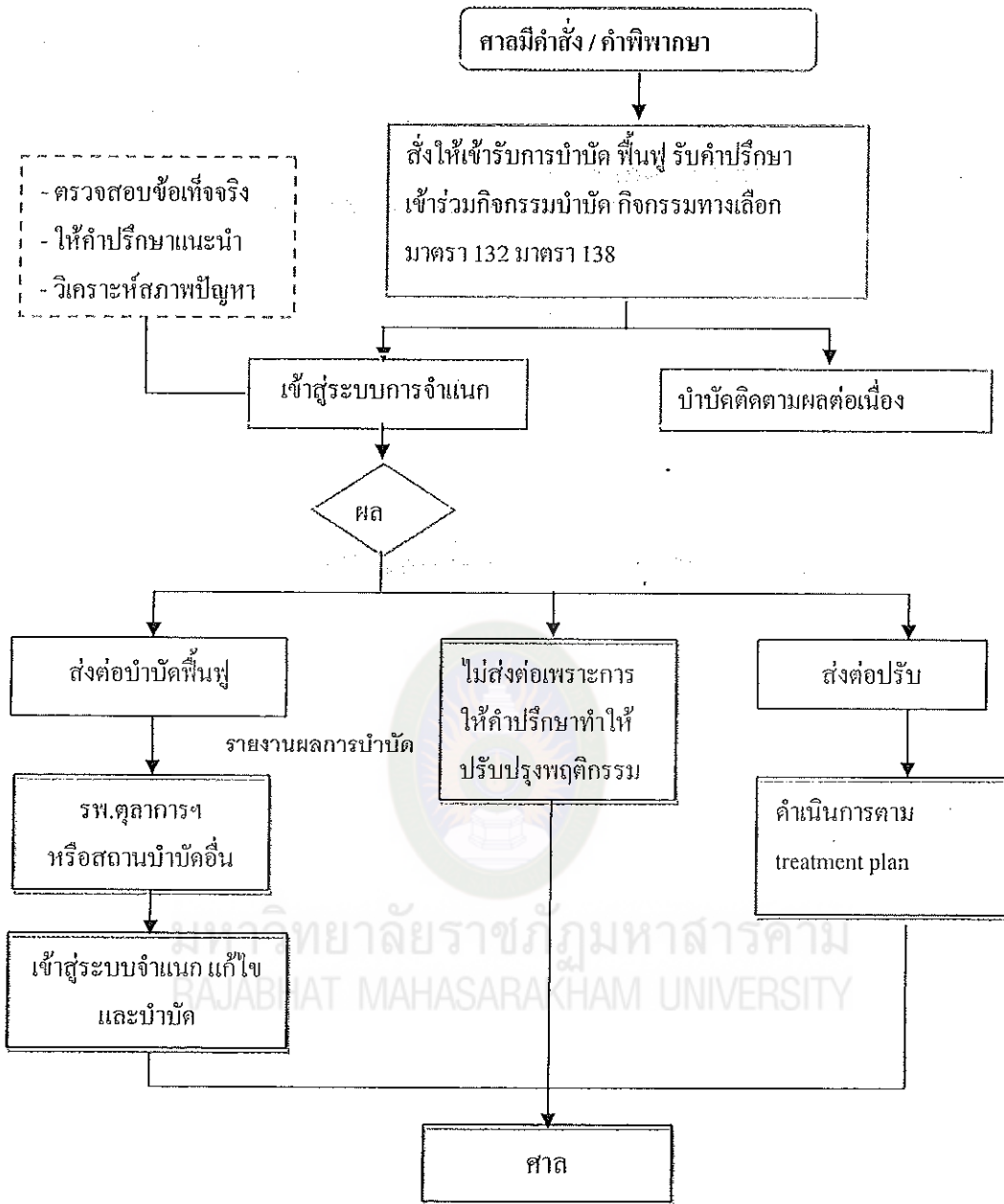
แผนภาพที่ 4 แนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุม เพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชนและครอบครัว

ที่มา : ศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชนและครอบครัวประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

แผนภาพที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินงานของศูนย์ให้คำปรึกษาฯ ก่อนฟ้องคดี

ที่มา : ศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชน และครอบครัวประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

แผนภาพที่ 6 ขั้นตอนการดำเนินงานของศูนย์ให้คำปรึกษาฯระหว่างพิจารณาคดี,
หลังการ พิพากษาคดี

ที่มา : ศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำและประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็ก เยาวชน
และครอบครัวประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

เมื่อได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน ในเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม ทางด้านศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม ได้มีแนวทางที่จะดำเนินการมิได้เด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดซ้ำ หรือ ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล มีวิธีการต่างๆ เช่น การนำโครงการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา แนะนำและประสานการประชุมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็ก เยาวชนและครอบครัวศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

จากที่ได้มีศูนย์ให้คำปรึกษาแล้ว ผู้พิพากษาสมทบได้มีโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดสามารถปรับตัวคืนเข้ากับสังคมได้ เช่น โครงการเปิดใจใส่ธรรมนำชีวิต (บวชชีพราหมณ์) ระยะเวลา 8 วัน 7 คืน เฉพาะเยาวชนชายสัปดาห์ละ 5 – 7 คน ลักษณะของกิจกรรมคือ บวชชีพราหมณ์ ถือนิคม 8 นุ่งขาวห่มขาว ปฏิบัติธรรม วัตถุประสงค์ของโครงการ คือ เยาวชนได้รับการฝึกฝน อบรมกล่อมเกล่าจิตใจ นิสัย ความประพฤติ ให้อยู่ในศีลในธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา และมีโครงการพัฒนาสู่อาชีพสำหรับเด็กและเยาวชน เถลิงพระเกียรติประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 เป็นโครงการที่จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้อาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อเฉลิมพระเกียรติและน้อมถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ 84 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม 2555 และให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้มีทักษะทางอาชีพ เช่น ช่างอูมิเนียม ช่างไฟฟ้า โดยเข้าอบรมที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกอาชีพ หลักสูตร “เตรียมเข้าทำงานประเภท ข. กลุ่มอาชีพช่างไฟฟ้า สาขาการเดินสายไฟฟ้าภายในอาคาร ” จำนวน 60 ชั่วโมง ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว โดยระหว่างการเข้าอบรมเด็กและเยาวชนไม่หวนกลับมากระทำผิดอีก ในการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์

บริบททั่วไปของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2548 ให้ศาลจังหวัดมีอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลจังหวัด มีอำนาจพิจารณาคดีในเขตจังหวัดนั้น โดยนำบทบัญญัติมาตรา 16 มาตรา 24 ถึงมาตรา 31 และบทบัญญัติในหมวด 4 และหมวด 6 ถึงหมวด 9 แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม เนื่องจากในขณะที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ จังหวัดมหาสารคามไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดมหาสารคามซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเหนืออำเภอที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดจึงต้องนำพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ

ครอบครัว พ.ศ. 2534 มาใช้ในคดีที่เด็กและครอบครัว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 ให้นำมาใช้ได้ ในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด จึงต้องมีผู้พิพากษาสมทบ 2 คน อย่างน้อยคนหนึ่ง ต้องเป็นสตรีเป็นองค์คณะพิจารณาคดี ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ หลังจากนั้นผู้พิพากษาสมทบในศาลจังหวัดมหาสารคามเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน 2548 เป็นต้นมา

เนื่องจาก ได้มีพระราชกฤษฎีกาเปิดทำการศาลจังหวัดมหาสารคามแผนกคดีเยาวชน และครอบครัวในวันที่ 7 สิงหาคม 2549 ทำให้ผู้พิพากษาสมทบในศาลจังหวัดมหาสารคามต้องพ้นจากหน้าที่ไปโดยปริยาย คณะกรรมการตุลาการมีมติให้โอนผู้พิพากษาสมทบของศาลจังหวัดมหาสารคามเป็นผู้พิพากษาสมทบของศาลจังหวัดมหาสารคามแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวและ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าแต่งตั้ง ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดมหาสารคามเป็นผู้พิพากษาสมทบของศาลจังหวัดมหาสารคามแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ได้ปฏิบัติตนและเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ 26 ตุลาคม 2549 จนถึงปัจจุบัน และเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2554 ได้มีพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ขึ้น โดยให้เปลี่ยนชื่อ จากศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เป็นศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม เป็นต้นมา

1. อำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว คือ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดี ดังต่อไปนี้ 1) คดีอาญามีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด 2) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาโอนมาตามมาตรา 61 วรรคหนึ่ง 3) คดีครอบครัว ได้แก่ คดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาล หรือกระทำการใดๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว แล้วแต่กรณี ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 4) คดีที่ศาลจะต้องพิพากษาหรือสั่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งบัญญัติเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว

2. เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว

2.1 เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนเด็ก 7 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ เยาวชน 14 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

2.2 เพื่อคุ้มครองส่วนได้เสียของผู้เยาว์ อายุไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

2.3 เพื่อให้มีวิธีการสำหรับใช้แก่เด็กและเยาวชนให้เหมาะสม

3. การบริหารงานของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม

3.1 ฝ่ายตุลาการ มีผู้พิพากษาประจำ และผู้พิพากษาสมทบคือบุคคลธรรมดาที่ได้รับการคัดเลือกและมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยมีอำนาจหน้าที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนในคดีอาญาและคดีครอบครัวกฎหมายอื่นที่ถือเป็นความผิดอาญาร่วมกับผู้พิพากษาประจำ ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

3.1.1 มีอายุไม่น้อยกว่า 30 ปีบริบูรณ์

3.1.2 มีหรือเคยมีบุตรมาแล้ว หรือเคยทำงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ หรืออบรมเด็กมาไม่น้อยกว่า 2 ปี

3.1.3 ได้รับการอบรมในเรื่องความมุ่งหมายของศาลเยาวชนและครอบครัวและหน้าที่ ตุลาการมาแล้วตาม (ก)

3.1.4 มีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการพลเรือน หรือข้าราชการฝ่ายตุลาการ

3.2 ฝ่ายธุรการ มีผู้อำนวยการศาลและข้าราชการธุรการของศาล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการของศาลทั่วไป

4. แผนกลยุทธ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2553 – 2556

วิสัยทัศน์ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคามเป็นสถาบันหลักในการอำนวยความสะดวกคุ้มครองแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในเขตอำนาจศาล คู่ครองสิทธิ เสรีภาพ ด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว เสมอภาค ภายใต้หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งปวง

พันธกิจ พิจารณาพิพากษาคดีด้วยความโปร่งใสและเที่ยงธรรม ให้บริการประชาชนด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ระวังข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมอย่างเป็นระบบ พัฒนาองค์กรและบุคลากรให้เป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม อีกทั้งกำหนดพันธกิจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคามให้สอดคล้องกับสำนักงานศาลยุติธรรมและสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 4

กลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุตามแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม และวิสัยทัศน์ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม ในการดำเนินการกำหนดแผนกลยุทธ์ในการดำเนินการดังนี้

1. เสริมสร้างความเข้มแข็ง เพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวก
2. เพิ่มศักยภาพการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบและการดำเนินกระบวนการ

พิจารณา

3. ประสานกับองค์กรต่าง ๆ ในเขตอำนาจศาล ดำเนินโครงการเพื่อเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว

4. เผยแพร่ความรู้หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็ก เยาวชน และครอบครัวเพื่อประโยชน์ของสังคม ทางสื่อต่าง ๆ

5. ดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประสานความร่วมมือในการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชน

5. แผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานศาลยุติธรรม

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ที่ 1 สังคมมีหลักประกันจากการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายบัญญัติ

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ที่ 2 ภาคเศรษฐกิจ การลงทุนและประชาชน มีหลักประกันจากการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพจาก ศาลชั้นอุทธรณ์ตามที่กฎหมายบัญญัติ

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ที่ 3 องค์อำนาจอธิปไตย หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ทั้งในและต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของศาลยุติธรรมไทย

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ที่ 4 ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการของศาลยุติธรรมได้ โดยสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง และมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สิทธิเสรีภาพที่ตนพึงได้รับตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้น

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ที่ 5 ระบบการสนับสนุนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมสามารถรองรับการปฏิบัติงานของข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ที่ 6 ศาลยุติธรรมมีบุคลากรที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น

6. องค์กรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรมกรณีเด็กและเยาวชนกระทำผิด

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ฯ พ.ศ. 2534 ได้มีการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่สำคัญและมีบทบาทอย่างมากขึ้นมา 2 องค์กร เพื่อดำเนินการในนามของรัฐเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในชั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

6.1. ศาลเยาวชนและครอบครัว

อำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ในส่วนที่เกี่ยวกับการที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดต่อกฎหมายที่มีโทษทางอาญานั้น ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจดังต่อไปนี้

6.1.1 อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำ

ผิด หมายความว่ารวมถึงคดีอาญาทุกประเภททั้งตามประมวลกฎหมายอาญาและตามกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา

6.1.2 คดีอาญาซึ่งศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้โอนมาตาม

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 คือ คดีอาญาที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลธรรมดา ที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี ซึ่งศาลเห็นว่าบุคคลนั้นมีสภาพทางด้านร่างกาย จิตใจความรู้สึกนึกคิด สุขภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน ก็มีอำนาจที่จะ โอนคดีนั้น ไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวและถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชนเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว จะพิจารณาจากท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ประจำเป็นปกติ ซึ่งอาจจะเป็นคนละท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีสำมะโนครัวในระหว่างที่ได้กระทำความผิดนั้น เมื่อคดีอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว แม้ต่อมาจำเลยจะมีอายุครบหรือเกินกว่า 18 ปี คดีก็ยังอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวต่อไป แม้จะมีการอุทธรณ์หรือฎีกา คดีก็จะไปสู่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวต่อไป ซึ่งศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาเองก็ยังคงมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ที่จะ โอนคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีธรรมดาได้ ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าในขณะที่กระทำความผิดหรือในระหว่างที่พิจารณาคดี เด็กหรือเยาวชนนั้น มีสภาพร่างกาย จิตใจ หรือมีพฤติกรรมเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุครบ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวได้มียุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดหรือกระทำความผิดซ้ำและพิทักษ์สถาบันครอบครัวดังนี้

- 1) การป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนอันเป็นกระบวนการเชิงรุกที่ทำงานร่วมกับเด็ก เยาวชน ครอบครัว และชุมชนในรูปแบบการเผยแพร่ความรู้ในด้านกฎหมายวัฒนธรรมศีลธรรม จริยธรรม
- 2) การสร้างและประสานเครือข่ายเป็นการทำงานร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชนจัดสร้างเครือข่ายเพื่อร่วมกันป้องกัน แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชน รวมถึงการพิทักษ์สถาบันครอบครัว
- 3) การจำแนกสืบค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำความผิดและหาแนวทางแก้ไขทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างมีอาชีพ
- 4) การประชุมกลุ่มเยาวชนเป็นการประชุมเพื่อกำหนดการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีคืนสู่สังคมและเยียวยาผู้เสียหายให้

ได้รับความพึงพอใจด้วยการนำเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ผู้เสียหาย บิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เสียหาย ชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม

5) การประชุมสหวิชาชีพเป็นการประชุม โดยมีผู้มีวิชาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในเชิงลึก

6) การกำหนดแนวทางแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู สงเคราะห์เด็กและเยาวชน ที่กระทำผิดให้ถูกต้องและเหมาะสม ก่อนพิพากษาคดีตาม มาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวมาใช้ เช่น การคุมประพฤติและรายงานตัวก่อนพิพากษาคดีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพื้นฐานด้วยการบรรพชา การฝึกอบรม การจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ก่อนพิพากษาคดี การส่งต่อเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู สงเคราะห์ก่อนพิพากษาคดี

7) การรับให้คำปรึกษาและการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีครอบครัวโดยจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทในครอบครัว

8) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัวในชั้นพิจารณาเป็นการจัดคดีครอบครัวเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยทุกคดีก่อนที่จะมีการสืบพยาน

6.2 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

อำนาจหน้าที่ของสถานพินิจ แม้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 จะได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสถานพินิจ ไว้มากมาย แต่สามารถสรุปย่อได้เป็น 3 หน้าที่หลัก ได้แก่

6.2.1 สืบเสาะและพินิจ ตลอดจนทำรายงานเสนอต่อศาลเกี่ยวกับประวัติ สิ่งแวดล้อมและสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสถานพินิจ และสอดส่องเด็กและเยาวชน ที่ศาลมีคำพิพากษาให้คุมประพฤติ หรือกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติตาม

6.2.2 ควบคุมตัวเด็กและเยาวชนไว้ระหว่างการพิจารณาคดีตามคำสั่งศาล หรือควบคุมตัวเด็กและ เยาวชนตามคำพิพากษาของศาล

6.2.3 ศึกษาค้นคว้าถึงสาเหตุของการทำความผิดของเด็กและเยาวชน หน้าที่ดังกล่าวข้างต้นเป็นหน้าที่หลักและยังมีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้กำหนดไว้

7. งานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

7.1 สำนักงานของสถานพินิจฯ

7.2 สถานฝึกและอบรม

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยที่รับรองภารกิจของศาลเยาวชนและครอบครัวทำหน้าที่ในการสงเคราะห์เลี้ยงดู และพัฒนาบุคลิกลักษณะพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนผู้หลงผิดระยะหนึ่ง เพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดี สามารถอ่านหนังสือออกและเขียนหนังสือได้ มีวิชาชีพติดตัว สถานพินิจฯ ไม่ใช่คุก เรือนจำ หรือทัณฑสถาน อันเป็นสถานที่คุมขังนักโทษตามลักษณะงานของกรมราชทัณฑ์ในกรณีที่บุคคลอายุยังไม่ครบ 20 ปี กระทำความคิดและเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ถ้าศาลนั้นเห็นว่าร่างกายจิตใจของบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกับเยาวชนก็ให้มีอำนาจสั่งให้โอนคดีไปให้ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาวินิจฉัยได้ และให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สัมพันธ์ สิริมา (2523 : 63) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรมของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 586 คน พบว่าปัจจัยด้านส่วนตัวที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรมคือค่านิยม ระดับการศึกษา ฐานะรายได้และศาสนาปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรมคือรายได้ของครอบครัวและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรม ที่ตั้งและที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ยังอยู่ร่วมกับครอบครัว บิดามารดาประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขาย อาศัยอยู่ในย่านแหล่งค้าประเวณีและสถานเริงรมย์

สิทธิศักดิ์ วนะชกิจ (2545 : 109 - 134) ศึกษากรณีเด็กและเยาวชนชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดสงขลา จำนวน 112 คนพบว่าส่วนใหญ่กระทำความผิดคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีการประกอบอาชีพก่อนถูกจับกุม มีรายได้ประมาณวันละ 100 - 150 บาท อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่ ครอบครัวมีฐานะปานกลาง ส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทและมักใช้เวลาว่างร่วมกับเพื่อนรุ่นเดียวกันซึ่งเพื่อนจะช่วยแก้ปัญหาให้ส่วนใหญ่เคยใช้ยาเสพติด โดยมีสาเหตุจากอยากทดลอง

พิทักษ์ ทองแสง (2546 : 95) ศึกษากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครปฐม พบว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคประชาชน เห็นว่ากระบวนการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมตามปกติถือเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกสำหรับเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมอีก

แนวทางหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่อัตราโทษอย่างสูง ไม่เกินสามปี และเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายหรือเหยื่อมากขึ้น นอกจากนี้ในหลักการยังเปิดโอกาสให้สังคม โดยเฉพาะชุมชนที่เด็กและเยาวชนอยู่ได้มีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไข พี่นฟูเด็กและเยาวชนร่วมกับภาครัฐที่เดิมจะมีเพียงหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่มีส่วนในการบำบัดแก้ไข ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างสังคมให้มีความมั่นคงอีกทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคriminal thinking ของบุคคลในชุมชน

ศศิพร ถึงโตมาศ (2546 : 77) ศึกษาเรื่องมาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กเนื่องจากปัจจุบันปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนทวีความรุนแรงขึ้น ประกอบกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันยังขาดมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถยับยั้งการกลับมากระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ พบว่าหลายประเทศได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conferencing) มาใช้เป็นทางออก แนวความคิดนี้ใช้วิธีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยการนำผู้กระทำความผิด บุคคลผู้ใกล้ชิด สมาชิกในครอบครัว ผู้เสียหายบุคคลผู้ให้ความช่วยเหลือของทั้งสองฝ่ายและตัวแทนจากกระบวนการยุติธรรมมาพบกันเพื่อร่วมกันหาทางออกและวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดด้วยกระบวนการดังกล่าวนี้ เด็กจะได้แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน โดยมีครอบครัวเป็นผู้กำหนดโทษ เด็กจะไม่ถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการในการดำเนินคดีอาญาโดยไม่จำเป็น ขณะเดียวกันผู้เสียหายก็มีโอกาสที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหาย ที่เกิดขึ้นด้วย และเสนอว่าการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในประเทศไทยนั้น ควรจะมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายมารองรับ โดยตรง เพื่อให้สามารถนำวิธีการดังกล่าวมาใช้เสมือนเป็นมาตรการในการหันเหคดีเฉพาะคดีที่เป็นการกระทำความผิดครั้งแรกในความผิดไม่ร้ายแรง หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทออกจากกระบวนการดำเนินคดีอาญาได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมและเมื่อได้ดำเนินการใช้มาตรการดังกล่าวแล้วให้ถือว่ากระบวนการในการดำเนินคดีเป็นอันยุติลงทันที ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้โอกาสทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับตนเป็นพลเมืองดีคืนสู่สังคมได้อีกครั้ง

สุวัจจรา เปี่ยมภาคิ และ อังคณา บุญสิทธิ์ (2548 : 85) ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกระบวนการยุติธรรมอาญาไทย พบว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ใช้ได้ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมอาญาแม้ว่าศาลจะมีคำพิพากษาแล้ว แต่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ก็สามารถนำไปใช้เยียวยาผู้เสียหายได้กล่าวคือใช้ได้ ในขั้นตอน

การแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพราะเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการยุติธรรมทำให้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ โดยเฉพาะถ้าเป็นคดีเล็กน้อยและเพราะถือได้ว่าเรื่องต่างๆยังไม่มีฟ้องสามารถตกลงกันได้ ใช้ได้ในขั้นตอนการฟ้องร้อง ในชั้นพนักงานอัยการ เพราะทำให้ทราบสิทธิและหน้าที่ และเพราะพนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญก่อนส่งคดีต่อศาล ใช้ได้ในบางคดีที่เป็นเรื่องเล็กน้อย ใช้ได้ในบางความผิด เพราะสามารถตกลงกันได้ และนำมาปรึกษาหารือกันได้ ใช้ได้ในระหว่างพิจารณาคดี เพราะทำให้ทราบสิทธิและหน้าที่ และเพราะศาลเป็นหน่วยงานที่ประชาชนให้ความเชื่อถือมาก ใช้ได้ในคดีที่ความผิดไม่ร้ายแรง ไม่กระทบต่อสังคมมาก ใช้ได้ในขั้นตอนหลังคำพิพากษา เพราะเพื่อเยียวยาและฟื้นฟู เพื่อกลับเข้าสู่สังคม เพราะชีวิตมนุษย์ยังต้องดำรงอยู่ต่อไป ใช้ได้ในคดีความผิดที่ไม่ร้ายแรง ไม่กระทบต่อสังคมนอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มยังเห็นว่าผลจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ควรนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษ นั้นหมายความว่า ผลจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กับการพิจารณาพิพากษาควรแยกส่วนกัน

สุริย์ กาญจนวงศ์ และ คณะ (2549 : 78) การศึกษาปัญหาที่เป็นสาเหตุการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน งานวิจัยของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง พบสาเหตุการกระทำ ความผิดของเด็กเยาวชนมี 2 สาเหตุคือ 1. สาเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน พ่อแม่แยกกันอยู่หรือทิ้งร้างอาศัยในชุมชนแออัด และได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่รักใคร่กลมเกลียวกับที่ต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกัน มีจำนวนไม่แตกต่างกัน 2. สาเหตุจากตัวเด็กและเยาวชน เด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเคยกระทำความผิดมาก่อน การกระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการลักทรัพย์ โดยมีเพื่อนเป็นผู้ร่วมกระทำผิด ประมาณหนึ่งในสามพบว่ามักมีการปฏิเสธ โรงเรียน เช่น รู้สึกเบื่อหน่ายกับการเรียนที่เรียนอยู่ในเวลานี้ หรือไม่อยากคาดหวังหรือมีความหวังอะไรกับการเรียนอีก เป็นต้น ความคาดหวังในผลของการกระทำส่วนใหญ่มุ่งหวังที่จะได้รับประโยชน์ในรูปของตัวเงินและความสนุกสนาน มีการคล้อยตามกลุ่ม อั้งอิง ได้แก่ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ และเพื่อนผู้รับผิดชอบในระดับปานกลาง ก็มีการควบคุมตนเองในระดับปานกลางเช่นกัน

ณภัทร คุ่มตลอด (2552 : 75) บทบาทเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนของศาลจังหวัดลำปาง แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว = Proactive role in preventing and solving juvenile delinquency of Lamphang Provincial Court, Juvenile and Family Division โดยศึกษาถึงมาตรการเชิงรุกของศาลจังหวัดลำปางแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดลำปาง ถึงการสร้างความร่วมมือ

กันในการป้องกันแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดในคดีอาญารุนแรงของเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โคที่มีอิทธิพลหรือความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการกระทำความผิดที่รุนแรงของเด็กและเยาวชน และแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปางในคดีรุนแรง และการนำมามาตรการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาคดีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ศรุดา สมพองและคณะ (2551 : http://www.oja.go.th/data/document/law/jrd_gent_children.pdf) ศึกษาเรื่อง การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กและเยาวชนในชั้นศาล ผลการศึกษาพบว่า 1. รูปแบบและวิธีดำเนินการการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นศาลรับฟ้องที่เหมาะสมกับประเทศไทย ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ 6 ประการ คือ (1) การกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นประโยชน์สำหรับเด็กและเยาวชน (2) ประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน เพื่อหาแนวทางบำบัด แก้ไข และป้องกัน เด็กและเยาวชน ให้เป็นคนดีและไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก (3) การพิจารณาสรุปลงนามในหนังสือข้อตกลงในศาล (4) การดำเนินการตามข้อตกลง (5) การติดตามประเมินผล ในรูปคณะกรรมการติดตามประเมินผล (6) การลบประวัติอาชญากรรม เมื่อเด็กและเยาวชน ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแล้ว 2. ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในชั้นศาลรับฟ้อง ไม่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย การเน้นปริมาณมากเกินไป ขาดการติดตามประเมินผล ขาดความเข้าใจในเป้าหมายสำคัญของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กและเยาวชนในชั้นศาล ข้อจำกัดของข้อตกลงไม่ศักดิ์สิทธิ์และขาดการประชาสัมพันธ์ 3. ส่วนใหญ่เห็นด้วยในการนำกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเชิงสมานฉันท์มาใช้ในชั้นศาล เนื่องจากเห็นว่าทำให้โอกาสและให้อภัยที่ทำให้สามารถคืนคนดีสู่สังคมให้ประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีที่จะอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน โดยที่ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้ง่ายขึ้น ควรมีประชาสัมพันธ์ในการให้ความรู้ถึงหลักการและวิธีคิด ข้อดี และข้อเสียของการนำคดีเข้าสู่ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ทั้งนี้ ภาคชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต้องมีกฎระเบียบให้องค์กรที่เกี่ยวข้อง

นุชนาฏ มุกระ (2554 : 25) ได้ศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ ได้อธิบายถึงสาเหตุแห่งการก่ออาชญากรรมและการกระทำความผิดซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ ซึ่งสาเหตุ เกิดจากการที่ถูกชักชวน ซึ่งอาจจะมาจากเพื่อนที่ติดยาเสพติดแล้วชักชวนให้เสพ บางคนเกิดความอยากรู้ อยากลองหรือคึกคะนองว่าถ้าเสพแล้วจะเป็นอย่างไร แต่บางคนอาจจะถูกหลอกลวง เนื่องจาก ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ทั้งนี้ สาเหตุเกิดมาจากเหตุผลทางกาย ที่น่ายาเสพติดมารักษาอาการ เจ็บปวดทางกายเพื่อช่วยระงับอาการปวดชั่วคราวระยะ เวลาหนึ่ง และอาจจะเกิดจากสาเหตุทางจิตใจ มีความกดดัน กังวลใจ หวาดกลัว ผิดหวัง มีปัญหาในครอบครัว ขาดความเอาใจใส่กันในครอบครัว เป็นเด็กบ้านแตก (Broken Home) เมื่อขาดความสุขจึงเสพยาให้สบายใจขึ้นทั้งนี้ สภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น ละแวกรอบบ้าน มีแต่ผู้ค้ายาเสพติด ตลอดจนญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงก็ติดยา แม้ว่าจะรักษาบำบัดให้หาย หรือได้รับการปล่อยตัวจากการลงโทษ แต่สภาพแวดล้อมไม่เปลี่ยนบุคคลนั้นก็จะกลับไปกระทำผิดอีก เช่นเดิม

บวรวิทย์ เปลื้องวงศ์ (2555 : 45) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี 2546 ศึกษาถึงแนวความคิดการให้ความคุ้มครองเด็ก เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า และเป็นผู้ที่พัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต ทำให้เด็กต้องได้รับความคุ้มครองมิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ ภาครัฐ องค์กร สถาบันต่าง ๆ รวมไปถึงชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมและพัฒนา พร้อมปกป้องมิให้เด็กถูกเอารัดเอาเปรียบทางร่างกายและจิตใจ

งานวิจัยต่างประเทศ

ชิลตัน เมรี่ (Sheldon Mary. 1971 : 44) ได้ทำการวิจัยและพบว่าเด็กที่กลับมากระทำผิดซ้ำประมาณ 65% มีสาเหตุมาจากการที่สถานฝึกและอบรมไม่สามารถหาวิธีการที่เหมาะสมใช้ในการเชี่ยวชาญรักษาหรือปฏิบัติต่อเด็กผู้กระทำผิดได้ (David C. Twain. ; อ้างถึงใน โสภกา ชูพิกุลชัย. 2547 : 21)

นาทานีล ซีเกล (Nathaniel H.Siegel 1963 : 34) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความมีอารมณ์อ่อนไหวมาก และการปรับปรุงบุคลิกภาพในเด็กผู้ชายที่กระทำผิด (Oversensitivity Personal Adjustment Among Male Delinquents)” เขาได้ศึกษาบุคลิกภาพที่นำไปสู่การกระทำผิดซ้ำในเด็กผู้ชายผิวขาว จำนวน 100 คนอายุระหว่าง 16 – 17 ปี ซึ่งเด็กเหล่านี้เป็นผู้กระทำผิด ผลก็คือ ความมีอารมณ์อ่อนไหวมากเกินไปและการปรับปรุงบุคลิกภาพในเด็กเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาให้การบำบัดแก้ไขพฤติกรรม และการศึกษาเด็กที่กระทำผิดสิ่งสำคัญที่นำมาอธิบายพฤติกรรมเด็กที่กระทำผิด ที่มี นัยสำคัญทางสถิติมากที่สุดคือ ความมีอารมณ์อ่อนไหวมากเกินไป เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความกังวลเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มีโอกาสกระทำผิดซ้ำอีกในภายหลังที่ปล่อยตัวไปมากกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพตรงข้าม

สาวิตรี โพธิ์จรรย์. (2533 : 27) ได้ศึกษาเรื่อง การกระทำผิดซ้ำหลังจากที่นักโทษถูกปล่อยออกจากเรือนจำ และพบว่าสาเหตุที่ทำให้นักโทษกลับมากระทำผิดซ้ำก็คือ สภาพแวดล้อมหลังการพ้นโทษมีความแตกต่างระหว่างถูกกักกัน ซึ่งมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ

Waldo and Chiricos (1979 : 46) พบว่าปัจจัยทางสังคมในเรื่องนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการปลดปล่อยจะมีผลต่ออัตราการกระทำผิดซ้ำ หมายความว่า สังคมมีมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขผู้กระทำผิดหรือให้ความช่วยเหลือก่อนที่จะปลดปล่อยผู้พ้นโทษไปสู่สังคม ทั้ง 2 คน พบว่าการกระทำผิดซ้ำในอเมริกานั้น เป็นผลมาจากนโยบายด้านการสงเคราะห์ภายหลังจากปลดปล่อย ซึ่งนโยบายนี้ได้ถูกละเลย โดยรัฐบาลไม่ให้ความสำคัญ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า เหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดมาจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญ คือ ครอบครัว การคบเพื่อน และสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือที่อยู่อาศัย เป็นแรงกดดันให้เด็กกระทำผิดเพราะสังคมรอบตัวเด็กขาดการควบคุม และขาดการเอาใจใส่ทำให้เด็กกระทำผิด สำหรับปัจจัยภายในมาจากจิตใจของเด็กและเยาวชนที่มีความเบี่ยงเบน เห็นไม่เกรงกลัวกฎหมายหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ทำให้กระทำผิด โดยไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบ จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยทางสังคมมีความพร้อมและเปิดโอกาสให้เด็กกระทำผิดได้โดยง่าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญและมีความละเอียดอ่อนที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ได้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาอาชญากรรมกันอย่างมากมาย เพื่อที่จะทราบว่าการที่มนุษย์กระทำความผิดโดยทั่วไปนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร มีสิ่งใดบ้างที่มี อิทธิพลโน้มถ่วงในการกระทำความผิด ที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลได้ใช้กฎหมาย เป็นเครื่องมือในการแก้ไขป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ โดยกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดรุนแรงกว่าการกระทำความผิดประเภทอื่น ๆ แต่มาตรการดังกล่าวก็ไม่สามารถขจัดปัญหาการก่ออาชญากรรมให้หมดสิ้น ปริมาณการก่ออาชญากรรม กลับเพิ่มจำนวนและความรุนแรงขึ้น จนกลายเป็นปัญหาที่ร้ายแรงและคุกคามความสงบสุขของประชาชน เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศชาติโดยรวม สาเหตุที่ทำให้การแก้ปัญหาไม่สัมฤทธิ์ผลนั้น เนื่องจากมีอุปสรรคและข้อจำกัดอยู่หลายประการ ฉะนั้นการจะแก้ไขที่จุดหนึ่งโดยเฉพาะ จึงเป็นการยากที่จะสัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายซึ่งเป็นเพียงการป้องกันที่ปลายเหตุ เมื่อผู้กระทำความผิดพ้นโทษออกมาแล้วก็อาจจะกลับไปประกอบอาชญากรรมได้อีกในขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดที่ยัง ไม่ได้ถูกเจ้าหน้าที่นำตัวมาลงโทษตามกฎหมายก็ยังคงประกอบอาชญากรรมอยู่ รวมทั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรม

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัย เพื่อศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้วิธีการศึกษาเจาะเน้นที่ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิด ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม และปัจจัยด้านจิตใจ ซึ่งตัวแปรอิสระได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิด ได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ สัมพันธ์สิริมา (2523 : 56) และ สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ (2549 : 78) ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ สิทธิพร เจริญพูน (2551 : 82) และนุชนาฏ มุกระ (2554 : 96) และปัจจัยด้านจิตใจ ได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ นุชนาฏ มุกระ (2554 : 102) และ สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ (2549 : 113) ได้กำหนดกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย